

Opinnäytetyö (AMK)

Luonnonvara- ja ympäristöala

Kestävä kehitys

2013

Katja Nortunen

KOIRANRUOKIEN EKOLOGISUUS JA KOIRANOMISTAJIEN KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Katja Nortunen

KOIRANRUOKIEN EKOLOGISUUS JA KOIRANOMISTAJIEN KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN

Koiranomistajien kulutuskäyttäytymistä ja koiranruokien ekologisuutta on tutkittu verrattain vähän. Suomessa on arviolta 600 000 koiraa, joiden ravinnontarve on keskimäärin 100 miljoonaa kiloa vuodessa. Työn tarkoituksena oli selvittää, mitä ruokintatapoja koiranomistajat suosivat ja mistä syystä sekä löytyykö koiranomistajien ruokavalioista yhtymäkohtia heidän omistamiensa koirien ruokavalioon, jotta voitaisiin edelleen selvittää, mihin suuntaan koiranruokateollisuutta tulisi kehittää ekologisuuden näkökulmasta. Lisäksi tutkimuksessa pohditaan, pystyykö kuluttaja suorittamaan koiranruokavertailua ostohetkellä valmistajan tai markkinoijan antamalla tuotepakkaus- ja internettiedoilla.

Tutkimusmateriaali kerättiin sähköisellä kuluttajakyselyllä, johon vastasi 351 henkilöä. Kyselyssä kartoitettiin mm. vastaajan ikä, ruokavalio ja kulutustottumuksia, koiran ikä, paino ja käyttötarkoitus sekä ruokavalio. Lisäksi tiedusteltiin vastaajan suhtautumista ympäristömerkkeihin ja laatujärjestelmiin. Annetuista vastauksista koostettiin erilaisia vastausyhdistelmiä mahdollisten yhteneväisyyksien löytämiseksi. Koiranruokavertailu suoritettiin tutkimalla kolmen eri ruuan pakkausmerkintöjä sekä valmistajien tai markkinoijien internetsivuja. Vertailua suoritettiin myös tuotteen elinkaaren osalta.

Tutkimuksessa selvisi, että eniten käytetty koiranruoka on kuivaruoka. Toiseksi eniten käytettiin raakaruokaa ja kolmanneksi nousi kotiruoka. Purkkiruulla ruokkiminen oli hyvin vähäistä. Ruokavaliovertailussa selvisi, että esimerkiksi koiran ikä, paino tai harrastus ei suoraan vaikuta käytettyyn ruokavaihtoehtoon. Sijaan omistajan aatteellisuus omassa ruokavaliossaan näyttäisi ainakin osittain johtavan tarkempiin kriteereihin myös koiranruuan valinnassa.

ASIASANAT:

Koiranruuan ostaminen, Kulutus, Ekologisuus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sustainable Development

2013 | 56

Sirpa Halonen

Katja Nortunen

DOG FOOD ECOLOGY AND THE CONSUMER BEHAVIOUR OF DOG OWNERS

Dog food ecology and the consumer behavior of dog owners are not very surveyed subjects. In Finland there are app-rox. 600 000 dogs and together they consume about 100million kilograms of dog food per year. The aim of this study was to determine the kind of food that is used to feed the dog and whether there is similarity between the diet of the dog owner and the diet of the owned dog when considering ecological matters. If similarities can be found, it can lead to further research on making ecological dog food. This study compares three types of dog food to determine if the consumer can choose the food to purchase based on ecological reasons.

As a research method an online consumer survey was used. In total 351 responds were received. The survey questions covered the dog owner's age, diet and consumer habits, as well as the dog's age, weight, use and diet. Also the attitude towards eco-labels and certificates was surveyed. The answers were categorized and grouped in different combinations to display the relations. The dog food comparison was made by comparing three different dog food types by the markings on-label and off-label, for example, on the manufacturers' webpages.

The most used dog food type was dry food. BARF-food came second and homemade food was the third. Can food was used only by some. The results show that the age, weight or use of the dog is not remarkably in relation with the dog food used. However, if the owner lives according to an ecological ideology, it can affect in environmentally friendly ways to the dog food used.

KEYWORDS:

Buying dog food, Consuming, Ecology

SISÄLTÖ

SANASTO	7
1 JOHDANTO	8
2 KOIRANRUOKIEN EKOLOGISUUS	9
2.1 Ruoantuotanto	9
2.2 Lemmikkirehutuotanto	10
2.3 Tuotteen elinkaari	12
2.3.1 Raaka-aineet	12
2.3.2 Valmistus	13
2.3.3 Pakkaus ja hävittäminen	14
2.3.4 Varastointi	15
2.3.5 Kuljetus	15
2.3.6 Käyttö	16
2.4 Laadunvarmistus	16
2.4.1 Ympäristömerkit	17
2.4.2 Ympäristömerkkien luokittelu	18
2.4.3 Laatujärjestelmät ja sertifikaatit	18
3 KULUTTAJAKÄYTTÄYTYMINEN	20
3.1 Ympäristömarkkinointi	20
3.2 Ruuan alkuperä	21
3.3 Lemmikkikulutus	22
3.4 Ostopäätöksiin vaikuttaminen	22
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TOTEUTUS	24
4.1 Tutkimustehtävä	24
4.2 Tutkimuksen toteutus	24
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
5.1 Kuluttajakyselyn vastaajaprofiilit	26
5.1.1 Suhtautuminen luomu-, lähi- ja kotimaiseen ruokaan	28
5.1.2 Valintoihin vaikuttavat ympäristötekijät	29
5.2 Kuluttajakyselyn koiraprofiilit	30
5.3 Käytetyt koiranruuat ja niiden perustelut	32

5.4 Erikoisruokavaliot vertailun pohjana	35
5.4.1 Omistajan aatteellinen erikoisruokavalio	35
5.4.2 Omistajan lääkinällinen erikoisruokavalio	37
5.4.3 Lakto-ovovegetaarinen ruokavalio	39
5.4.4 Vegetaarinen ruokavalio	40
5.4.5 Laktoositon/maidoton ruokavalio	40
5.4.6 Gluteeniton ruokavalio	41
5.4.7 Muu erikoisruokavalio	41
5.5 Ikä vertailun pohjana	42
5.6 Harrastukset vertailun pohjana	43
5.7 Ekologiset tekijät vertailun pohjana	44
5.8 Koiranruokavertailu	45
5.8.1 Valmistusmaa ja raaka-aineiden alkuperä	45
5.8.2 Valmistusprosessi	46
5.8.3 Pakkaukset	47
5.8.4 Varastointi	47
5.8.5 Kuljetukset	48
6 ARVIOINTI	50
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	51
LÄHTEET	55

LIITTEET

Liite 1. Koiranomistajien kulutustottumukset

KUVAT

Kuva 1. Koiranruokien sisällysluetteloita. (Kuva Katja Nortunen)	13
Kuva 2. Kuivaruokien valmistusprosessi. (Kuva PFI)	14
Kuva 3. Liikenteen energiankulutuksen jakauma. (Opetin)	48

KUVIOT

Kuvio 1. Koiranrehujen valmistus ja tuonti Suomessa. (Evira 2013)	10
Kuvio 2. Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma. Vastaajia 351.	26
Kuvio 3. Erikoisruokavalioiden syyt. Vastauksia 89.	27
Kuvio 4. Erikoisruokavalioiden jakautuminen. Vastauksia 101.	27
Kuvio 5. Kotimaisen, lähi- ja luomuruuan suosiminen ikäryhmittäin. Vastauksia 497.	28
Kuvio 6. Raaka-ainealkuperän, kotimaisuuden ja ekologisuuden vaikutus koiranruuan valintaan. Vastauksia 768 kappaletta.	29
Kuvio 7. Koirien painon jakauma vastausten perusteella. Vastauksia 346.	30
Kuvio 8. Käyttötarkoituksen jakautuminen koiran painon mukaan.	31
Kuvio 9. Käytetyt koiranruuat. Vastauksia 768.	32
Kuvio 10. Syitä kuivaruuan käytölle. Vastauksia 677.	33
Kuvio 11. Syitä raakaruuan käytölle. Vastauksia 595.	33
Kuvio 12. Syitä purkkiruuan käytölle. Vastauksia 124.	34
Kuvio 13. Syitä kotiruuan käytölle. Vastauksia 384.	35
Kuvio 14. Kuivaruuan käytön syitä aatteellisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 63.	36
Kuvio 15. Raakaruuan käytön syitä aatteellisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 79.	36
Kuvio 16. Kuivaruuan käytön syitä lääkinnällisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 73.	38
Kuvio 17. Raakaruuan käytön syitä lääkinnällisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 55.	38
Kuvio 18. Lakto-ovovegetaarista ruokavaliota noudattavien koiranruokavalinnat. Vastauksia 48.	39
Kuvio 19. Laktoositonta/maidotonta ruokavaliota noudattavien koiranruokavalinnat. Vastauksia 87.	40
Kuvio 20. Muita erikoisruokavaliota noudattavien koiranruokavalinnat. Vastauksia 68.	41
Kuvio 21. Koirien ruokintatavat omistajien iän perusteella. Vastauksia 768.	42
Kuvio 22. Koirien ruokintatavat koiran iän perusteella. Vastauksia 768.	43
Kuvio 23. Koirien ruokintatavat harrastuksien perusteella. Vastauksia 1020.	43
Kuvio 24. Ekologisten tekijöiden vaikutus käytettyyn ruokintatapaan. Vastauksia 1532.	44

TAULUKOT

Taulukko 1. Ruoantuotanto Suomessa. Pellolta pöytään 2013.	9
Taulukko 2. Koiran kuivaruuan tarve. Määrät on laskettu valmistajan antaman viitteellisen arvon mukaan. Koirien lukumäärä on SKL:n arvion mukainen.	11
Taulukko 3. Koiran raakaruuan tarve. Määrät on laskettu valmistajan antaman viitteellisen arvon mukaan. Koirien lukumäärä on SKL:n arvion mukainen.	12
Taulukko 4. Koiranruokavertailu	49

SANASTO

Evira	Elintarviketurvallisuusvirasto
FEDIAF	Euroopan lemmikkiruokateollisuuden liitto
GAIN	Maailmanlaajuinen maataloustietoverkosto
MMM	Maa- ja metsätalousministeriö
MTT	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
SKL	Suomen kennelliitto ry
SFS	Suomen standardisoimisliitto ry
Tike	Maa- ja elintarviketalouden tietopalvelukeskus
UNEP	Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelma
USDA	Yhdysvaltain maatalousministeriö
Koiran ruokavalio	Käytetty ruokatyyppejä, esim. kuivaruoka tai raakaruoka
Lakto-ovovegetaarinen	Ruokavalioon kuuluvat kasvikunnan tuotteet sekä maitotuotteet ja kananmuna
Vegetaarinen	Ruokavalioon kuuluvat vain kasvikunnan tuotteet
Gluteeniton	Ruokavalioon eivät kuulu vehnäsukuiset viljat eli vehnä, ohra ja ruis

1 JOHDANTO

Työn lähtökohtana oli eläintarvikealalla työskennellessä syntynyt mielenkiinto lemmikkiruokien alkuperää ja ekologisuutta kohtaan sekä sen pohtiminen, millä tavoin kuluttaja, tässä tapauksessa koiranomistaja, näkee ja kokee lemmikkiruokat. Kokemuksen mukaan kuluttajat eivät koe lemmikkiruokia samalla tavoin vertailtavina kulutustuotteina kuin omat ruokatuotteensa, joita vertaillaan muun muassa alkuperän ja sisällön suhteen. Työssä haluttiin saada selville, onko lemmikinomistajien omassa ruokavaliossa yhteneväisyyksiä siihen, millä tavoin nämä ruokkivat lemmikkejään ja vertailevatko lemmikinomistajat lemmikkiruokia ekologisuuden suhteen. Pohdittiin myös, mitkä ovat kuluttajan mahdollisuudet ostotilanteessa valita ekologisin lemmikkiruoka vai onko sellaista edes markkinoilla.

Lemmikkiruokien ekologisuutta on toistaiseksi tutkittu vähän. Tutkimustietoa ruokavertailuista ei juuri löydy, osittain ehkä sen vuoksi, että kuluttajat ovat heränneet kovin hitaasti ajattelemaan lemmikkiruokien ympäristövaikutuksia. Osa tiedostaa ongelman, mutta ei tule ajatelleeksi kartoittaa vaihtoehtoja. Kun kuluttajat eivät vaadi tietoa ruokien ekologisuudesta, valmistajat eivät sitä tarjoa. Koiranruokien vertailu kaupassa on hankalaa, sillä pakkaukset eivät kerro tarkkoja sisältömääriä, raaka-aineiden alkuperiä tai tuotanto- ja kuljetustapoja.

Tutkimustyön tarkoitus oli selvittää, mitä ruokia koiranomistajat koirilleen syöttävät ja miksi sekä millaisia yhteneväisyyksiä voidaan nähdä koiranomistajien ja näiden omistamien koirien ruokavalioiden välillä, kun niitä tarkastellaan ekologisuuden näkökulmasta. Lisäksi tarkoituksena oli tutkia, voidaanko tuotteista saada arkisessa ostotilanteessa riittävästi tietoa, jotta tuotteet voitaisiin asettaa ekologisuuden määrittelemään järjestykseen. Mikäli ruokavalioiden välisiä yhteneväisyyksiä voidaan havaita, voisi olla mahdollista esimerkiksi tehostaa kohderyhmäkohtaista markkinointia ekologisempien tuotteiden osalta. Tuotevertailun helpottamisen voisi ajatella lisäävän vertailua ja sitä myötä ekologisempien vaihtoehtojen suosimista.

2 KOIRANRUOKIEN EKOLOGISUUS

2.1 Ruoantuotanto

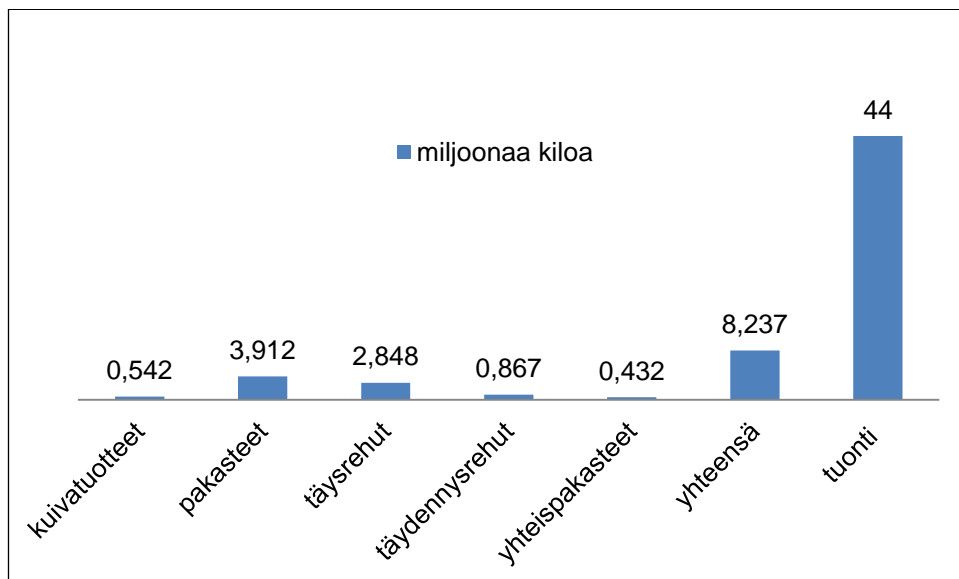
Maatalousmaata on Suomessa 2,4 miljoonaa hehtaaria (Tike) ja arvioiden mukaan koko maapallon pinta-alasta noin 11 % (Nuora 2011). Maailmalla tuotetaan vuosittain noin neljä miljardia tonnia ruokaa ja on arvioitu, että tuotetusta määrästä vajaa kolmannes eli noin 1,3 miljardia tonnia häviää elintarvikeketjussa tai hävitetään roskeen (UNEP). Suomessa ruokaa tuotetaan vuosittain reilu 3500 miljoonaa kiloa, mikä käy ilmi Tiken (2013) julkaisusta (taulukko 1). MTT:n tutkimushanke Foodspill 2010-2012 loppuraportissa (2012) todetaan, että Suomen elintarvikehävikki on kokonaisuudessaan 335-460 miljoonaa kiloa vuodessa. Näiden lukujen yhteydessä on luonnollista pohtia, voiko ruokahävikkiä pienentää hyödyntämällä elintarvikkeiksi kelpaamattomia raaka-aineita entistä enemmän lemmikkiruuissa.

Taulukko 1. Ruoantuotanto Suomessa. Pellolta pöytään 2013.

Ruoantuotanto Suomessa 2010	milj.kg
Viljan elintarvikekäyttö	415
Liha	383
Maito*	2338
Kananmunat	62
Ruokakala	12
Avomaavihannekset	163
Kasvihuonevihannekset	75
Ruukkuvihannekset	81
Yhteensä	3529
*Laskettu 1l=1,031kg (HAMI)	

2.2 Lemmikkirehutuotanto

Suomessa arvioidaan olevan yli 600 000 koira. Tieto perustuu puhdasrotuisten koirien osalta rekisteröintimääriin ja monirotuisten osalta lähinnä arveluihin (SKL 2013). Eviran mukaan Suomessa tuotettiin vuonna 2012 koirille tarkoitettuja rehuaineita yhteensä 8237 tuhatta kiloa (kuvio 1). Tästä eläinten ruhonosia ja niistä saatavia tuotteita valmistettiin kuivattuna 542 tuhatta kiloa ja pakasteena 3912 tuhatta kiloa. Täysrehuja, kuten säilykkeitä ja makkaraa, valmistettiin 2848 tuhatta kiloa ja täydennysrehuja, kuten vitamiini- ja kivennäisaineita, 867 tuhatta kiloa. Lisäksi sekä koirille että kissoille soveltuvia rehuaineita valmistettiin pakasteena 432 tuhatta kiloa. Vuonna 2011 koiranruokaa tuotiin yli 44 miljoonaa kiloa. EU-maista tuontimäärältään suurin on Saksa, josta tuotiin vuonna 2011 yli 12 milj. kg. EU:n ulkopuolisista maista eniten koiranruokaa tuotiin Kanadasta, 0,8 milj. kg (Evira 2013).

Kuvio 1. Koiranrehujen valmistus ja tuonti Suomessa. Evira 2013

Tarkkailtaessa Suomen kymmentä suosituinta koirarotua rekisteröintimääriin perustuen voidaan havaita, että suosituimpiin rotuihin kuuluu metsästys- ja harrastusrotuja, joiden keskiarvopaino on rotujärjestöjen antamien rotumääritelmäpainojen mukaan noin 21 kilogrammaa. Painon ja aktiivisuuden perusteella on mahdollista laskea koirakohtainen, viitteellinen ravinnontarve vuodessa ja sen avulla arvioida Suomen koko koirakannan viitteellinen vuotuinen ravinnontarve. Esimerkiksi Royal Canin® Medium Adult kuivaruokaa kuluisi vuodessa yli 66 miljoonaa kiloa (taulukko 2).

Taulukko 2. Koiran kuivaruuan tarve. Määrät on laskettu valmistajan antaman viitteellisen arvon mukaan. Koirien lukumäärä on SKL:n arvion mukainen.

Royal Canin Medium Adult				
Koiran (m=21kg) ravinnontarve (kg)				
päivässä	viikossa	kuukaudessa	vuodessa	12 vuodessa
0,305	2,135	9,15	111,325	1335,9
Arvioitu koirien lukumäärä Suomessa (yksilöä)				
600000				
Ravinnontarve yhteensä / vuosi (kg)				
600000*111,3=			66780000	

BARF-ruokinta (Biologically Appropriate Raw Food tai Bones And Raw Food) eli vapaasti suomennettuna ”biologisesti sopivaa raakaruokaa” tai ”luita ja raakaa ruokaa” ohjeistaa, että koira saa vuorokausiannokseensa ravintoa 2-5 % painostaan (MUSH). Edelleen, mikäli kaikki Suomen koirat olisivat noin 21 kilogramman painoisia keskiaktiivisia koiria, söisivät ne vuosittain BARF-ruokaa noin 161 miljoonaa kiloa (taulukko 3).

Taulukko 3. Koiran raakaruuan tarve. Määrät on laskettu valmistajan antaman viitteellisen arvon mukaan. Koirien lukumäärä on SKL:n arvion mukainen.

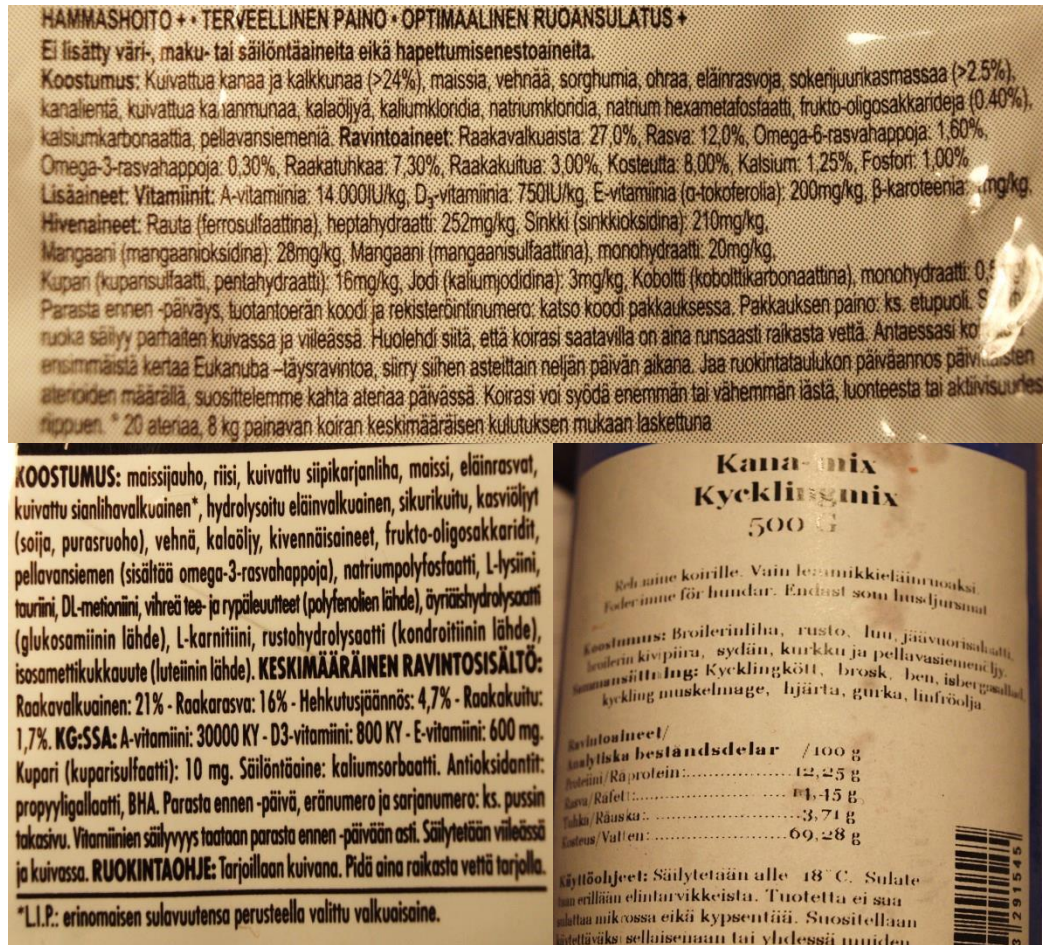
BARF				
Koiran (m=21kg) ravinnontarve (kg)				
päivässä	viikossa	kuukaudessa	vuodessa	12 vuodessa
0,735	5,145	22,05	268,275	3219,3
Arvioitu koirien lukumäärä Suomessa (yksilöä)				
600000				
Ravinnontarve yhteensä / vuosi (kg)				
600000*268,3=			160980000	

2.3 Tuotteen elinkaari

Elinkaariajattelu tarkoittaa tuotteen koko olemassaolon ympäristövaikutusten huomioimista (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2010). Käytännössä tämä tarkoittaa raaka-aineiden valmistukseen ja hankintaan, tuotteen valmistukseen, pakkaamiseen, varastointiin, kuljetuksiin, käyttöön ja lopulta hävittämiseen liittyviä ympäristövaikutuksia.

2.3.1 Raaka-aineet

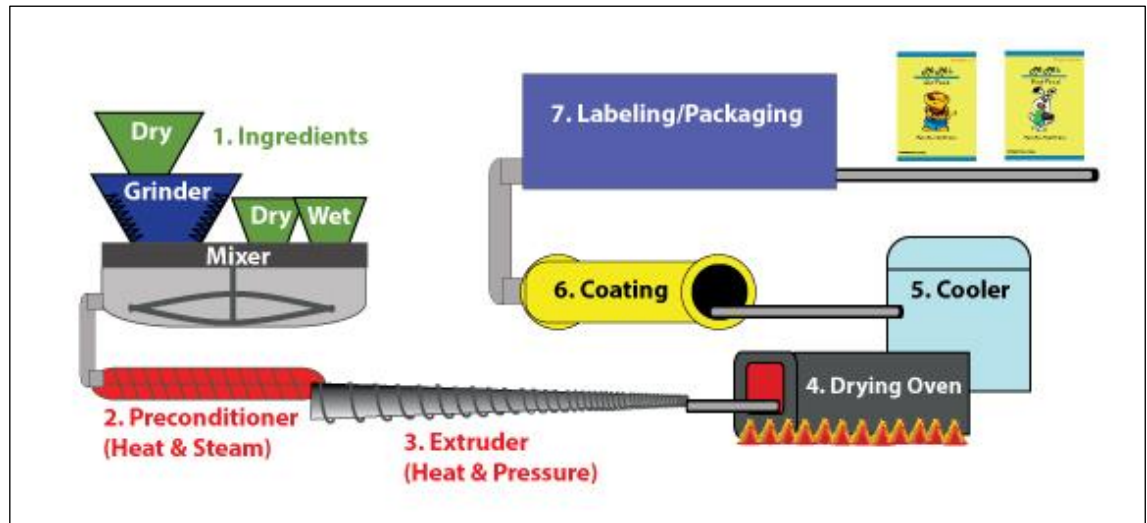
Koiranruuat sisältävät erilaisia lihoja, kuten siipikarjaa, nautaa, sikaa, kalaa sekä kasvikunnan tuotteita kuten vehnää, maissia ja riisiä. Raaka-aineiden valmistuksesta kuten lihantuotannosta tai kasvinviljelystä eivät valmiin tuotteen pakkausmerkinnät kerro kuluttajalle kuitenkaan mitään (kuva 1). Näin ollen kuluttaja ei pysty pelkän pakkauksen avulla saamaan selville ruoassa käytetyn lihan alkuperää tai sen tuotannon eettisyyttä.

Kuva 1. Koiranruokien sisällysluetteloita. Kuva Katja Nortunen

2.3.2 Valmistus

Koiranruokien valmistustavat vaihtelevat. Yleisin valmistustavoista on puriste. Kuvassa 2 on esitetty prosessin kulku. Ensimmäisessä vaiheessa raaka-aineet sekoitetaan keskenään tasaiseksi taikinaksi, joka toisessa vaiheessa kuumentetaan. Kuumennettu massa ohjataan puristimeen (vaihe kolme), jossa paineen avulla muotti valmistaa halutun kokoisia ja mallisia nappuloita. Nappulat kuivataan ja jäähdytetään (vaiheet 4 ja 5) ja niihin voidaan myös suihkuttaa kerros makua vahvistavaa ainetta. Viimeisessä vaiheessa nappulat pakataan. Pakkaukset siirretään varastoon odottamana kuljetusta jälleenmyyjille (PFI).

Kuva 2. Kuivaruokien valmistusprosessi. Kuva PFI.

Suosiotaan kasvattavan BARF -ruoan valmistus etenee yleensä viidessä vaiheessa. Ensin raaka-aineet esijauhetaan karkeasti luiden ja rustojen hienontamiseksi. Saatu massa jauhetaan uudelleen ja siihen sekoitetaan myös muut aineet, jotka ovat yleensä kasviksia. Jauhettu massa sekoitetaan ja annostellaan joko annospaloihin tai suoraan pakkauspötköihin. Seuraavaksi tuotteet jäädytetään, pakataan ja siirretään pakkasvarastoon odottamaan kuljetusta jälleenmyyjille (MUSH).

Kolmantena suurena ryhmänä ovat purkkiruuat, joissa ruoka pakataan kosteana säilyketölkkeihin, tölkit suljetaan ja suljetut tölkit pastöroidaan säilyvyyden takaamiseksi. Pastöroidut tölkit jäädytetään ja niihin lisätään etiketit. (PFI)

2.3.3 Pakkaus ja hävittäminen

Kuivaruokapakkaukset ovat pääosin muovia ruuan säilyvyyden takaamiseksi. Pakkauksia tarkastellessa on kuitenkin vaikea löytää tarkempia tietoja materiaaleista, sillä valmistajien Royal Canin® ja Eukanuba® West Highland White Terrier - roturuokapusseissa on ainoastaan saksalainen hyötykäyttöjärjestelmämerkki Grüne Punkt, joka ei kuitenkaan takaa pakkauksen hyötykäytön olevan järjestetty Suomessa. Osalla valmistajista on myös kartonkipakkauksia, joiden

sisäpinta on muovitettu. Näiden kierrättäminen ei kuitenkaan onnistu, sillä muovin osuus pakkauksesta on liian suuri pakkauksen kierrättämiseksi kartonkina. Turun seudun jätehuollon Jätteiden ABC ohjeistaakin hävittämään koiranruokapakkaukset polttojätteen mukana (TSJ).

Märkäruokapakkaukset eli säilyketölkit hävitetään metallijätteenä, huuhdeltuna ja litistettynä.

Raakaruuan pakkaamisessa pakkaustyyli ja -materiaali riippuvat tuotteesta ja tuottajasta. Luut ja jotkin lihatuotteet voidaan ensin pakastaa ja pakata sen jälkeen suoraan pahvilaatikoihin, jolloin muovijätettä ei synny. Pahvilaatikon voi hävittää joko kierrättämällä kartonkina tai mikäli sulanut ruoka on liannut laatikon, on se hävitettävä polttojätteenä. Ruoka voidaan pakata myös muoviin, joko pötköinä tai pusseissa. Raakaruokavalmistaja Oy MUSH Ltd® ilmoittaa kanan-siipipussissaan muovimateriaaliksi 04, joka on energijakeeseen kelpaavaa. Pötköihin pakatuissa tuotteissa pakkausmateriaalia ei ole mainittu.

2.3.4 Varastointi

Kuiva- ja märkäruokien varastointi ei vaadi erityisolosuhteita, riittää että varasto on kuiva ja mieluusti viileä. Useimmissa kuivaruokapakkauksissa ohjeistetaan säilyttämään tuote kuivassa ja viileässä (kuva 1). Pakasteet sen sijaan tarvitsevat jatkuvan kylmäketjun, myös kuljetuksen aikana. Pakasteruokien osalta voisi arvioida suurimman ympäristörasitteen syntyvän kylmälaitteista.

2.3.5 Kuljetus

Suurin osa tuontikuljetuksista tehdään yhdistelmäkuljetuksina siten, että maalueilla kuljetukset tapahtuvat maanteitä pitkin ja merialueiden ylittämiseen käytetään laivaliikennettä (henkilökohtainen sähköpostikeskustelu 19.11.2013). Kuljetusten osalta on huomioitava paitsi valmiin tuotteen kuljetus tehtailta eteenpäin, myös raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien kuljetukset tehtaille. Eukanuban® koiranruokien pääraaka-aineet tulevat Euroopasta, Uudesta-

Seelannista ja Yhdysvalloista. Itse tuote valmistetaan Yhdysvalloissa (Eukanuba). Kotimaisista raakaruokatuottajista MUSH® kertoo tuotteidensa olevan kotimaisia lukuun ottamatta lohta, joka tulee Norjasta sekä ajoittain tukkumyyntin kautta ulkomailta tulevia kasviksia (MUSH). Kennelpakaste® mainitsee nettisivuillaan tuotteiden olevan kotimaisia erittelemättä sen enempää (Kennelpakaste).

2.3.6 Käyttö

Koiranruokien käyttö ei kuluta energiaa, ellei lasketa raakapakasteiden kylmäsäilytystä. Kuiva- ja märkäruuat tarjoillaan sellaisenaan tai veden kanssa. Pakasteet sulatetaan ennen tarjoilua, vaikkakin tuotteita voi antaa koiralle myös jäisinä. Sulatukseen voi käyttää energiaa kuluttavia vaihtoehtoja kuten vesihauetta tai mikroaaltouunia, tosin valmistajat ohjeistavat, ettei mikroaaltouunia tulisi käyttää, jottei ruuan koostumus muutu (MUSH).

2.4 Laadunvarmistus

Laadun ja ympäristöystävällisyyden takeena tuotevalmistajilla on käytössään erilaisia ympäristömerkkejä, laatujärjestelmiä ja sertifikaatteja. Osaan ei todellisuudessa tarvita juuri muuta kuin halu käyttää merkkiä, mutta osa vaatii jatkuvaa laaduntarkkailua ja toiminnan kehittämistä, ja kriteerien täyttymistä arvioidaan säännöllisesti. Koiranruokien tai lemmikkiruokien valmistuksessa ylipäänsä ei ympäristömerkkejä toistaiseksi käytetä. Valmistajalla voi olla tuotantolaitoksille tai tuotantoprosessille laatujärjestelmä tai sertifikaatti, mutta itse tuotteita ei merkitä. Jonkinlaisen merkkijärjestelmän kehittäminen lemmikkiruoille voisi kuitenkin helpottaa kuluttajien tuotevertailua.

EU:ssa lemmikkieläinruuille ei ole omaa lainsäädäntöä, vaan niitä ohjataan eläinrehujen lainsäädännöllä sekä eläinlääkinnän lainsäädännöllä (USDA 2013).

GAINin raportti (2010) rehujen ja lemmikkieläinruokien pakkausmerkinnöistä määrittelee pakolliset pakkausmerkinnät seuraavan listan mukaisesti:

- Ruokatyypin:
- Rehumateriaali
- Täysrehu: merkintää ”juottorehu” voidaan käyttää
- Täydennysrehu: merkintöjä ”mineraalirehu” tai ”juottorehu” voidaan käyttää
- Muille kuin kissoille ja koirille merkinnän ”täysrehu” tai ”täydennysrehu” voi korvata merkinnällä ”rehuseos”
- Merkinnöistä vastaavan tahon nimi ja osoitetiedot
- Laitoksen hyväksyntänumero, mikäli saatavilla
- Erä- tai viitenumero
- Nettopaino
- Luettelo rehun lisäaineista otsikolla ”lisäaineet” ohjeiden mukaisesti
- Kosteussisältö

Luomutuotteina markkinoitavista tuotteista ohjeistetaan, että luonnonmukaiseen viittaavia sanoja kuten ”luomu”, ”bio” ja ”eko”, saa käyttää siinä tilanteessa, että tuote todellakin täyttää luomuruuasta säädetyt vaatimukset (FEDIAF 2011).

2.4.1 Ympäristömerkit

Ympäristömerkeillä pyritään vaikuttamaan kuluttajan ostopäätöksiin ja sitä kautta ohjaamaan kulutustapoja ympäristöystävällisemmiksi. Ympäristömerkkien tavoitteena on olla puolueettomia ja kertoa tuotteen valmistuksen ja käytön ympäristövaikutuksista kuluttajille ja tuotteita hankkiville yrityksille. Ympäristömerkki myönnetään kussakin tuoteryhmässä vain ympäristöystävällisyyden näkökulmasta kilpailukykyisimmälle tuotteelle (Valtion ympäristöhallinto).

Enemmistö suomalaisista olisi kyselyjen mukaan valmis tekemään ympäristötekoja ja etenkin ilmastotekoja ilmastomuutoksen hidastamiseksi valitsemalla ekotehokkaita tuotteita ja palveluita, mikäli tieto niistä olisi helposti saatavilla vaihtoehtoviidakossa (Nissinen & Seppälä 2008, 9). Kymmenessä vuodessa tilanne on muuttunut huomattavasti parempaan, sillä vuonna 1996 Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimuksessa (Niva ym.1996, 17) suurimpana kriteerinä pesuaineiden hankinnassa kuluttajilla oli hinta. Ympäristöystävällisyyden perusteella tuotteen valitsi vain viidesosa tutkimukseen osallistuneista.

2.4.2 Ympäristömerkkien luokittelu

Ympäristökuormituksesta kertovat myönteiset ympäristömerkit osoittavat vähiten ympäristöä kuormittavat tuotteet tietyssä tuoteryhmässä. Näitä merkkejä kutsutaan tyyppin 1 ympäristömerkeiksi ja niitä ohjaa standardi ISO 14024. Merkki on vapaaehtoinen ja sen myöntää kolmas osapuoli hakemuksesta.

Ympäristöselosteet tarjoavat ympäristötietoa, joka perustuu määrälliseen elinkaariarviointiin. Jokainen ympäristöseloste kuuluu johonkin selosteohjelmaan eivätkä ne ota kantaa tuotteen paremmuudesta toiseen tuotteeseen verrattuna. Ympäristöselosteet ovat tyyppin 3 ympäristömerkkejä, joita ohjaa standardi ISO 14025.

Kolmas ympäristömerkkiryhmä, tyyppin 2 ympäristömerkit, ovat valmistajan, maahantuojaan tai kaupan väitteitä tuotteen ympäristömyönteisyydestä eikä niitä varmenna kolmas osapuoli. Ohjaavassa standardissa ISO 14021 on annettu ohjeita 17 erilaisesta väittämästä, joita voidaan käyttää omaehtoisissa ympäristöväittämissä (Nissinen & Seppälä, 2008, 15).

Esimerkiksi ympäristöselosteita voitaisiin liittää koiranruokiin. Tällöin tietoa olisi helposti saatavilla ja kuluttaja voisi itse suorittaa vertailuja tuotteiden välillä.

2.4.3 Laatu järjestelmät ja sertifikaatit

Erilaiset hallintajärjestelmästandardit on luotu parantamaan toimintaa. Pyrkimyksenä on prosessien laadukkuus ja tehokkuus, toimintatapojen turvallisuus, ympäristöasioiden tasokas hoito sekä riskien vähentäminen. Hallintajärjestelmästandardeista tunnetuimpia ovat ISO 9001- standardi, joka

”määrittelee laadunhallintajärjestelmiä koskevat vaatimukset, joita organisaatio voi hyödyntää, kun a) sen tarvitsee osoittaa kykynsä toimittaa johdonmukaisesti tuotteita, jotka täyttävät asiakasvaatimukset sekä tuotetta koskevat lakien ja viranomaisten vaatimukset b) se pyrkii lisäämään asiakastyytyväisyyttä soveltamalla vaikutta-

vasti järjestelmää, joka sisältää järjestelmän jatkuvan parantamisen prosessit ja asiakasvaatimusten sekä tuote”

sekä ISO 14001- standardi, joka

”määrittelee ympäristöjärjestelmän vaatimukset. Ympäristöjärjestelmän tehokas toiminta ja standardinmukaisuus on mahdollista osoittaa auditoinnilla tai sertifiointilla”.

Sertifikaatteja myöntävät sertifiointialan yritykset, joista osa on akkreditoituja FINASin (Suomen kansallinen akkreditointielin) toimesta (SFS).

Royal Caninin® tuotantolaitoksilla Ranskassa on ISO 9001 - ja ISO 14001- sertifikaatit (Royal Canin) ja tuotemerkkiä Jahti&Vahti® Saksassa valmistavalla Joseralla® on DIN ISO 9001:2000 sekä rehuturvallisuuden HACCP- hallintajärjestelmä (Jahti&Vahti).

3 KULUTTAJAKÄYTTÄYTYMINEN

Ympäristötietoisuuden ja ympäristöajattelun lisääntyessä mielikuvat vihreästä eli ekologisesti ajattelevasta kuluttajasta ovat irronneet aikaisemmista stereotyyppioista ympäristöaktivisteista ja kettutyöistä. Nykyään vihreä kuluttaja ei ole enää yhteiskunnan marginaaliin kuuluva kapinoitsija, vaan globaalia vastuuta kantava moraalinen esimerkkitoimija. Vihreä kuluttaminen on sulautunut osaksi yksilön peruskäyttäytymistä ja ekologisesti vastuullinen kulutus koetaan usein moraalisena kansalaisvelvollisuutena. Vihreän kuluttajan toimia ohjaavat yleiset moralisäännöt, joiden perusteella kuluttaja hakee tietoa asioista ja tekee kuluuspäätöksiä (Moisander 2004, 291).

3.1 Ympäristömarkkinointi

Kuluttajalle on tarjolla kymmeniä, satoja ja tuhansia tuotteita eri tuoteryhmissä. Tuotteiden välistä ekologisuuutta verratessa kuluttajan on kuitenkin lähes mahdotonta tietää tuotteen ympäristövaikutuksia sen koko elinkaaren ajalta raaka-aineista valmistamisen ja käytön kautta hävittämiseen (Niva ym. 1996, 5). Valintoja ohjallaan erilaisilla ympäristömerkkijärjestelmillä, joista löytyy sekä viranomaisten valvomia että valmistajien kehittämiä merkkejä.

Markkinoinnissa ympäristö- ja eettisiä väittämiä arvioidaan kuluttajansuojalain perusteella. Näistä ”eettiset väittämät” ovat kuitenkin muutoksille alttiita eikä niitä voida määritellä selkeästi ja yksiselitteisesti (Mainostajien liitto 2011, 233). Kuluttajansuojalaki sanoo muun muassa, että kuluttajille suunnattu mainonta ei saa olla liioiteltua, virheellistä, harhaanjohtavaa eikä epärehellistä eikä se saa olla ristiriidassa vertailevan mainonnan sääntöjen kanssa (Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38).

Ostopäätöksiin pyritään vaikuttamaan pakkauksien ulkonäöllä ja niistä syntyvillä assosiaatioilla sekä valmistajien ympäristöväittämillä. Mainostajien liiton (2011, 234) mukaan esimerkiksi ilmaisut ”ympäristöystävällinen”, ”luonnonmukainen” ja

”vihreä” ovat niin epätarkkoja ja laajoja, että niitä ei liiton mukaan pitäisi käyttää, ellei tuotteen koko elinkaaresta ole tehty perusteellista selvitystä. Markkinoinnissa on myös huomioitava muut tuoteryhmän tuotteet. Tuotetta ei pidä mainostaa ”X-vapaa”, mikäli aineosaa X ei ole muissakaan tuoteryhmän tuotteissa tai sen puuttuminen ei ole tuotteen käytön kannalta olennaista. Sama toimii myös toisin päin, eli mikäli sama vaikutus on kaikilla tuoteryhmän tuotteilla, sitä ei pidä korostaa yhdessä tuotteessa.

3.2 Ruuan alkuperä

Internet-keskusteluja lukiessa on havaittavissa, että yhä useammat pohtivat koiranruuan alkuperää, mutta kotimaisuus koetaan hyvin monella tavalla. Osalle kotimaisuus on sitä, että ruuan raaka-aineet, resepti, valmistus ja laadunvalvonta samoin kuin pakkausmateriaalit ovat kotimaisia, osalle riittää, että resepti ja laadunvalmistus tapahtuvat kotimaasta käsin, vaikka raaka-aineet ja valmis tuote olisi tuontituote (Petsie).

Omaan ruokavalioon käytettävien aineiden ekologisuus kasvattaa valintakriteerinä jatkuvasti suosiotaan ja kuusi kymmenestä kuluttajasta on sitä mieltä, että olisi valmis muuttamaan kulutustottumuksiaan ekologisempaan, mikäli tietoa olisi helpommin saatavilla (MTT). Sen sijaan monikaan ei tule ajatelleeksi lemmikkinsä ruokien ekologisuutta. Tähän voi olla syynä tarjonta – kun vaihtelua ekologisuuden osalta ei ole tai sitä ei mainosteta, keskittyvät valintakriteerit muihin tekijöihin kuten hintaan, laatuun ja sopivuuteen koiralle.

Henna Jyrinki tutki työssään Lemmikinomistajat ruuan kuluttajina - tarkastelussa oman ja lemmikin ruuan kulutuksen erot ja yhtäläisyydet (Jyrinki ym. 2009, 57) miten lemmikinomistajat arvioivat ruokaa ja millaisia ruuankuluttajia lemmikinomistajat ovat. Tutkimuksen mukaan luonnonmukaisuus ja ekologisuus olivat merkityksellisempiä valittaessa omaa ruokaa verrattuna lemmikin ruuan valintaan. Lemmikkiruokinnassa taas valmisruuat ovat sallitumpia kuin omassa ruokailussa. Pääosin näyttää siltä, että koiranomistajan ja koiran ruokavaliot valitaan eri perustein ja niiden asenteelliset lähtökohdat eroavat toisistaan.

3.3 Lemmikkikulutus

Lemmikit voidaan nähdä kahdella eri tavalla. Ensimmäisessä vaihtoehdossa lemmikki on objekti, tuote tai kulutuksenkohde. Tällöin lemmikki on omistajalleen hyödyksi statussymbolina tai harrastusvälineenä. Toisessa vaihtoehdossa lemmikki on subjekti, ihmisen kaltainen kuluttaja. Subjektina lemmikki on ystävä, perheenjäsen, harrastuskaveri (Jyrinki 2010, 112).

Tutkimuksessaan Jyrinki huomasi, että lemmikille ostaminen koettiin yleisesti ottaen miellyttäväksi ja lemmikille pyrittiin hankkimaan parasta mahdollista. Lemmikki koettiin harrastuksena ja perheenjäsenenä, jota haluttiin hemmotella. Toisaalta kuitenkin lemmikkikulutukseen liittyi jonkinlaista syyllisyyttä, jonka Jyrinki linkittää perinteiseen tuhlailun vastaiseen kulttuuriimme (Jyrinki 2010, 115).

3.4 Ostopäätöksiin vaikuttaminen

Kuluttajan tekemiä valintoja selittävät ostomotiivit, jotka voivat olla tunne- tai järkiperäisiä (Bergström & Leppänen 2007, 56). Edullinen hinta on järkiperäinen syy, kun taas tuotteen trendikkyys on tunneperäinen syy.

Koiranruokien, kuten kaikkien tuotteiden, osalta on merkittävää tietää, mihin kuluttaja perustaa ostopäätöksensä. Ovatko päätöksen taustalla järkisyyt kuten hinta, laatu tai terveellisyys vai tunnesyyt kuten helppous, trendi tai yhteisön paine? Vaikuttaako ostopäätökseen esimerkiksi tuotteen alkuperä, sen raaka-aineet tai valmistaja? Tutkimuksessaan Jyrinki ym. (2009) tuli siihen johtopäätökseen, että omaa ruokaa valitessaan kuluttaja kiinnittää huomiota hintaan, nautinnollisuuteen ja luonnonmukaisuuteen. Lemmikin ruokaa ostaessaan kuluttaja taas on huomattavasti suopeampi valmisruuille.

Ostokäyttäytyminen rakentuu sisäisistä tekijöistä, joita ovat esimerkiksi tarpeet, motiivit, asenteet ja persoonallisuus sekä ulkoisista tekijöistä, joita ovat esimerkiksi perheen, ystävien, harrastus- tai työyhteisön vaikutukset. Ostamisen lähtökohtana ovat tarpeet, jotka voivat olla tiedostettuja tai tiedostamattomia. Mark-

kinoijat pyrkivät vaikuttamaan tiedostamattomiin eli piileviin tarpeisiin mainonnallaan (Bergström & Leppänen 2007, 58). Tietäessään kohderyhmänsä markkinoija pystyy rakentamaan mainontansa siten, että mahdollisimman suuri joukko kokee tarpeelliseksi hankkia markkinoidun tuotteen.

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TOTEUTUS

4.1 Tutkimustehtävä

Työn tavoitteena oli tutkia koiranomistajien kulutuskäyttäytymistä. Kvantitatiivisen kyselyn avulla pyrittiin keräämään tietoa sen selvittämiseksi, voidaanko koiranomistajia luokitella ekologiselta käyttäytymiseltään iän, sukupuolen tai koiran käyttötarkoituksen perusteella ja voidaanko koiranomistajan ruokavalion ja sen raaka-aineiden sekä koiran ruokavalion ja sen raaka-aineiden välillä havaita yhteyksiä ja jos voidaan niin millaisia.

Tutkimustehtävinä oli saada selville,

- millä koiranomistajat koiriaan ruokkivat ja mitkä ovat ruokien käytön perustelut?
- millaisia vaikuttavia tekijöitä voidaan erottaa koiranruokien valinnoissa?
- voidaanko tuotteista saada arkisessa ostotilanteessa riittävästi tietoa, jotta tuotteet voitaisiin asettaa ekologisuuden määrittelemään järjestykseen?

4.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusmateriaali kerättiin sähköisellä kuluttajakyselyllä (liite 1) maaliskuussa 2013. Kyselyn alustana toimi Webropol- ohjelma. Vastaajia kyselyyn hankittiin sosiaalisen median kautta jakamalla linkki kyselyyn Facebookissa muun muassa eri koirarotu- ja harrastusryhmiin, sekä avoimiin että suljettuihin. Useamman kuin yhden koiran talouksissa pyydettiin vastaamaan vain yhden koiran osalta. Kymmenen päivän aikana vastaajia kertyi 351 kappaletta. Tässä vaiheessa kysely suljettiin, jotta vastaajamäärä ei kasvaisi liian suureksi työn laajuuteen nähden.

Kyselyssä kartoitettiin koiranomistajan perustiedot kuten ikä ja sukupuoli. Lisäksi tiedusteltiin ruokavaliotottumuksia sekä asenteita koiranruokien ekomerkkeihin ja koiranruokavalmistajien ympäristöjärjestelmiin ja näiden vaikutuksia tuotevalintoihin. Koirien osalta kyselyssä selvitettiin koiran ikä, rotu ja paino, käyttötarkoitus sekä ruokavaliotottumukset.

Kyselyn avulla kerättiin tutkimusaineistoa sen selvittämiseksi, onko koiranomistajien ruokavaliotottumuksissa yhteyttä koiralle valittuun ruokavalioon eli voidaanko sanoa, että koiranomistaja valitsee koiransa ruuan samoilla perusteilla kuin oman ruokansa. Vielä tarkemmin haluttiin saada selville nimenomaan se, valitseeko oman ruokansa ekologisuuden perusteella valitseva kuluttaja myös koiransa ruuan ekologisuuden perusteella. Mikäli tällaisia yhteneväisyyksiä löytyy, voidaanko eritellä tiettyjä tekijöitä, joissa tämä yhteys painottuu.

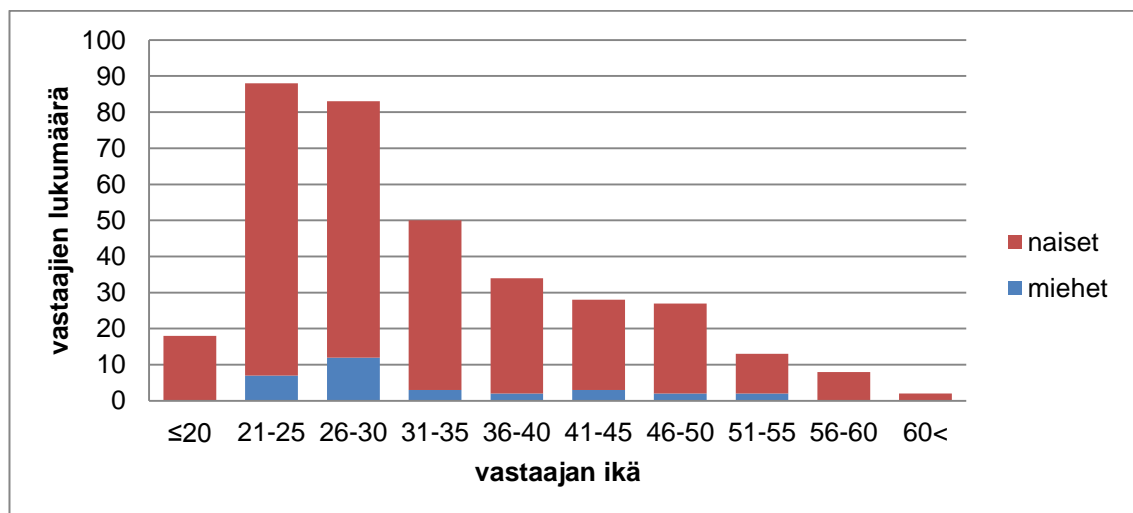
Lisäksi tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, miten kuluttaja voi verrata koiranruokien ekologisuutta ja miten kuluttajia voitaisiin ohjata kohti ekologisempia vaihtoehtoja. Koiranruokien ekologisuutta selvitettiin kolme koiranruokaa käsitävällä vertailulla, jossa pyrittiin vertailemaan tuotteen elinkaaren eri vaiheiden vaikutuksia. Vertailussa kiinnitettiin huomiota raaka-aineisiin, tuotteen valmistukseen, pakkausmateriaaleihin, kuljetuksiin ja säilytyksiin sekä tuotteen mahdolliseen hävittämiseen.

Tuloksia tarkasteltiin prosenttijakaumien perusteella. Mikäli vastaaja pystyi valitsemaan vain yhden vaihtoehdon, laskettiin prosentit käyttäen kantalukuna vastaajien yhteismäärää. Mikäli vastaaja pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon, laskettiin prosentit käyttäen kantalukuna kaikkien annettujen vastausten yhteismäärää. Käytetty kantaluku ilmoitettiin kunkin taulukon yhteydessä.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

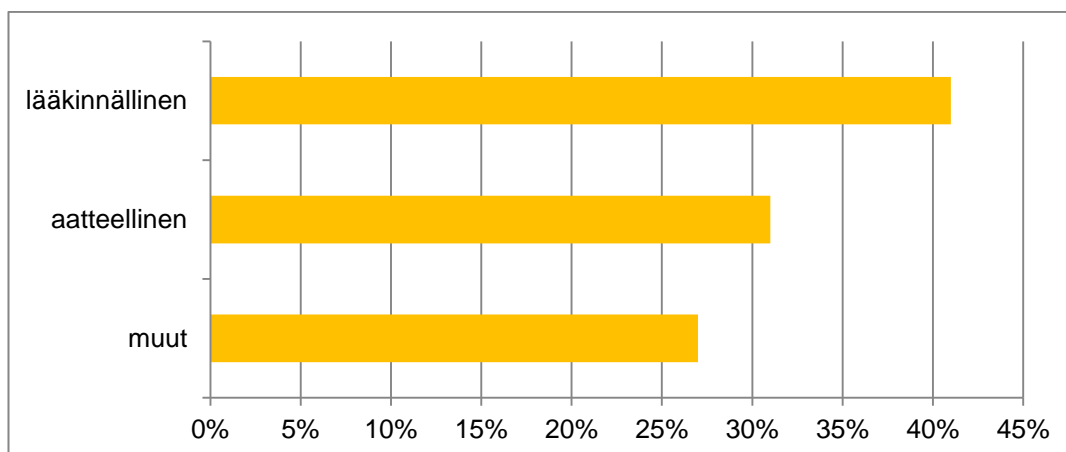
5.1 Kuluttajakyselyn vastaajaprofiilit

Kyselyyn vastasi yhteensä 351 henkilöä. Vastaajista naisia oli 91 % ja miehiä 9 %. Nuorin vastaajista oli 15-vuotias ja vanhin 63-vuotias. Ikä- ja sukupuolijakauma on esitetty kuviossa 2. Suurin vastaajaryhmä oli 21–30-vuotiaat naiset. Heitä vastaajissa oli 43 %. Miesten vähäisen vastaajamäärän vuoksi tuloksissa ei tarkasteltu sukupuolten välisiä eroja.

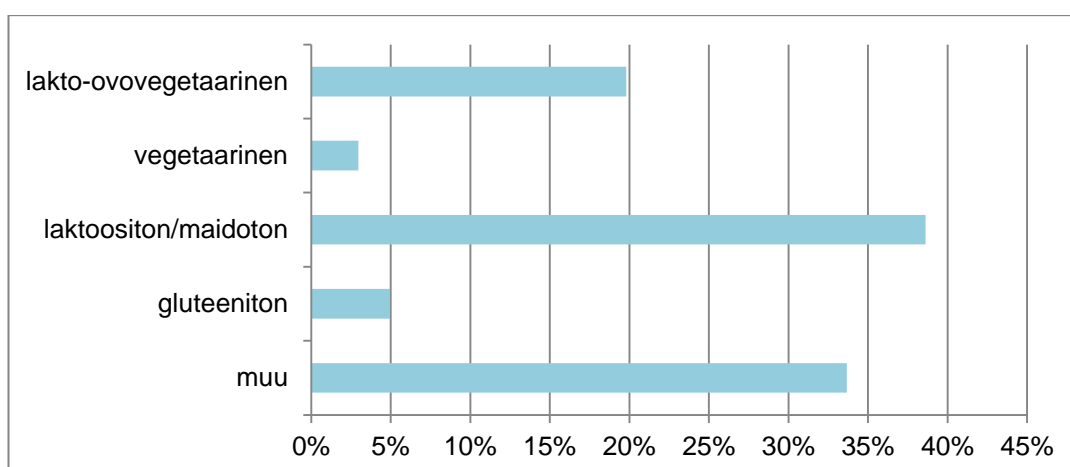
Kuvio 2. Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma. Vastaajia 351.

Kysymykseen ”Noudatko omassa ruokailussasi erikoisruokavaliota?” 25 % vastasi kyllä. Heistä erikoisruokavalionsa lääkinälliseksi luokitteli 41 %, aatteelliseksi 31 % ja muihin syihin perustuvaksi 27 %. Kyllä - vastanneista yksi jätti syyn erittelemättä, mutta ilmoitti ruokavalionsa olevan ”maidoton/laktoositon” (Kuvio 3).

Kuvio 3. Erikoisruokavalioiden syyt. Vastauksia 89.

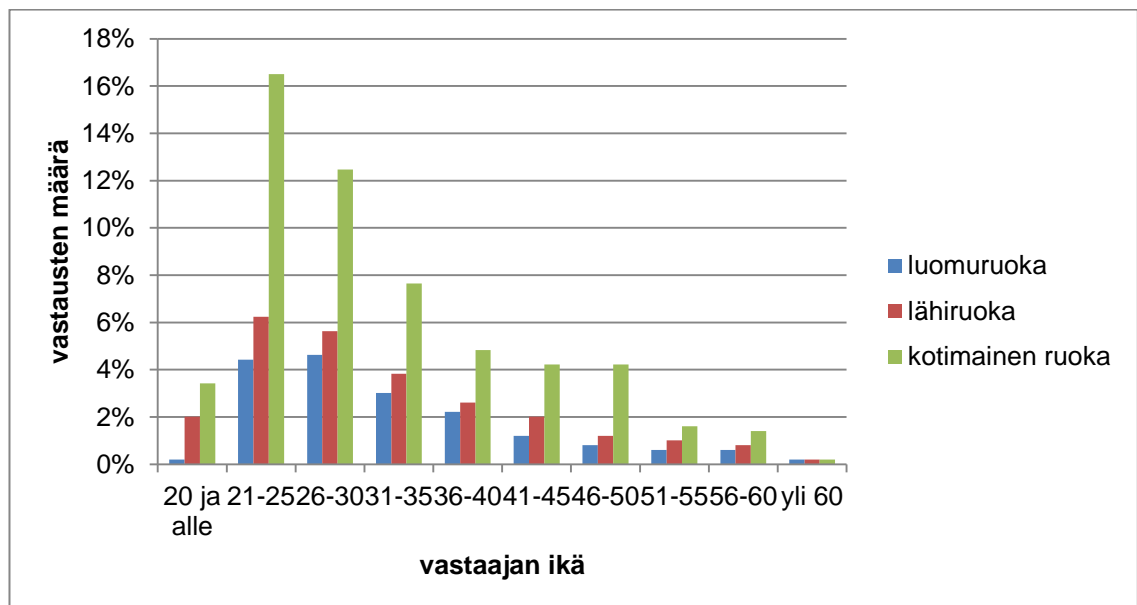
Tarkastellessa ”muut syyt” vastauksia erikoisruokavaliolle kävi ilmi, että usealla ”muina syinä” olivat allergiat, terveyssyyt tai ”oma valinta” ja ”periaatteellinen”. Mikäli nämä vastaukset luokitellaan lääkinällisiin ja aatteellisiin perusteisiin, kasvavat molemmat joukot 7 %:lla. Muihin syihin jää tällöin *laihutus, salitreeni ja vähähiilihydraattinen*. Tarkasteltaessa erikoisruokavalioiden jakautumista selkeä enemmistö vastaajista suosi laktoositonta/maidotonta ruokavaliota, muiden syiden ollessa toisena. Muina syinä mainittiin *vähähiilihydraattisuus, ei punaista lihaa ja hiivaton* (kuvio 4).

Kuvio 4. Erikoisruokavalioiden jakautuminen. Vastauksia 101.

5.1.1 Suhtautuminen luomu-, lähi- ja kotimaiseen ruokaan

Kysymykseen siitä, suosiiko kuluttaja ruokavaliossaan kotimaista, lähi- tai luomuruokaa vastasi 303 henkilöä ja vastauksia annettiin 497 kappaletta (kuvio 5). Selkeästi eniten suositaan kotimaista ruokaa (vastaajista 93 %). Lähiruokaa suosii 42 % ja luomua 29 % vastaajista.

Kuvio 5. Kotimaisen, lähi- ja luomuruuan suosiminen ikäryhmittäin. Vastauksia 497.

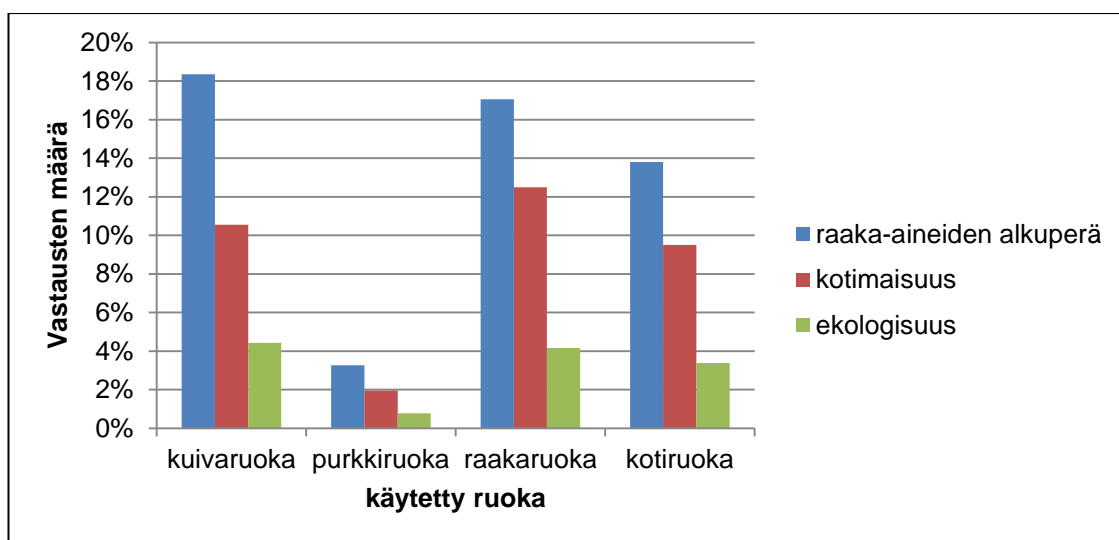
Tuotteiden tuotesisältöjä lukee vastaajista 54 %, kun taas 2 % ilmoitti, että ei lue tuotesisältötietoja. Vastaajista 43 % lukee niitä joskus. Tuotesisältöjä lukevista vastaajista 77 % henkilöä ilmoitti myös pyrkivänsä välttämään lisäaineita tuotevalinnoissaan. Tuotesisältöjä joskus lukevista lisäaineita pyrkii välttämään 36 %.

5.1.2 Valintoihin vaikuttavat ympäristötekijät

Vastaajista 47 % vastasi, että ympäristömerkit vaikuttavat heidän tuotevalintoihinsa. Enemmistö vastaajista, 67 %, oli sitä mieltä, että koiranruokiin tulisi liittää ympäristömerkintä. Vastaajista 25 % kertoi valmistajan ympäristövastuullisuuden vaikuttavan tuotevalintoihin, mutta vain 12 % kertoi ottavansa asiasta selvää.

Mikäli tarjolla olisi nykyistä vaihtoehtoa ekologisempi koiranruoka, vaihtoon olisi valmiita 50 %. Vastaajista 59 % voisi vaihtaa tietyin ehdoin. Useimmin mainittuina ehtoina olivat *hinta-laatu-suhde*, *sopivuus koiralle* ja *korkeatasoiset raaka-aineet*. Suurin kannustin vaihtoon olisi asiantuntijan mielipide, johon luottaisi 67 % vastaajista. Vastaajista 47 % luottaisi ystävän suositukseen.

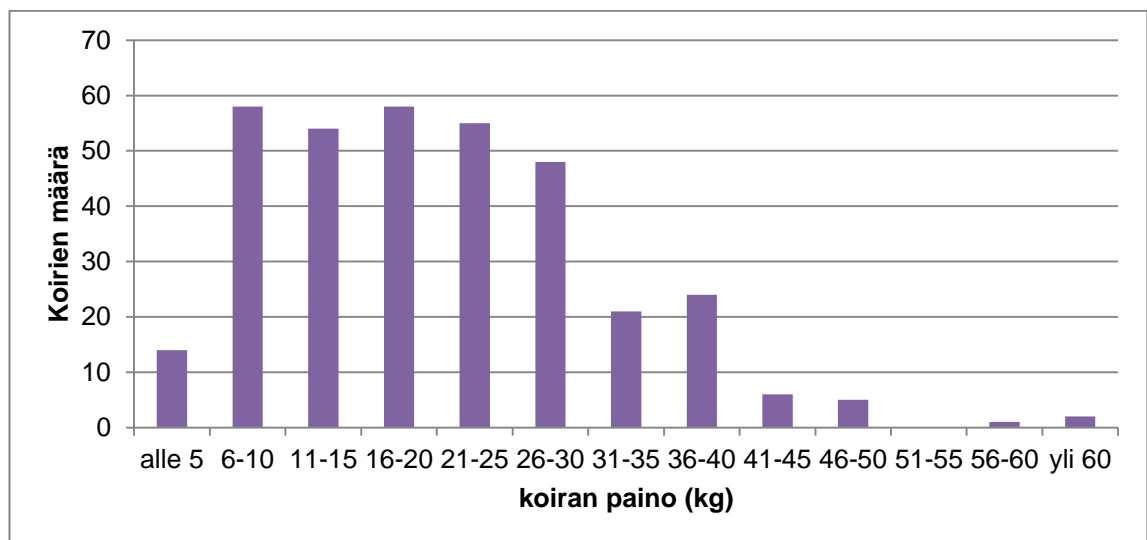
Kysyttäessä raaka-aineiden alkuperän, tuotteen kotimaisuuden ja ekologisuuden vaikutusta tuotevalintoihin vastaukset noudattivat samaa linjaa. Raaka-aineiden alkuperä vaikutti 50 % vastaajista, kotimaisuus 34 % ja ekologisuus vain 11 % vastaajista (kuvio 6).

Kuvio 6. Raaka-ainealkuperän, kotimaisuuden ja ekologisuuden vaikutus koiranruuan valintaan. Vastauksia 768 kappaletta.

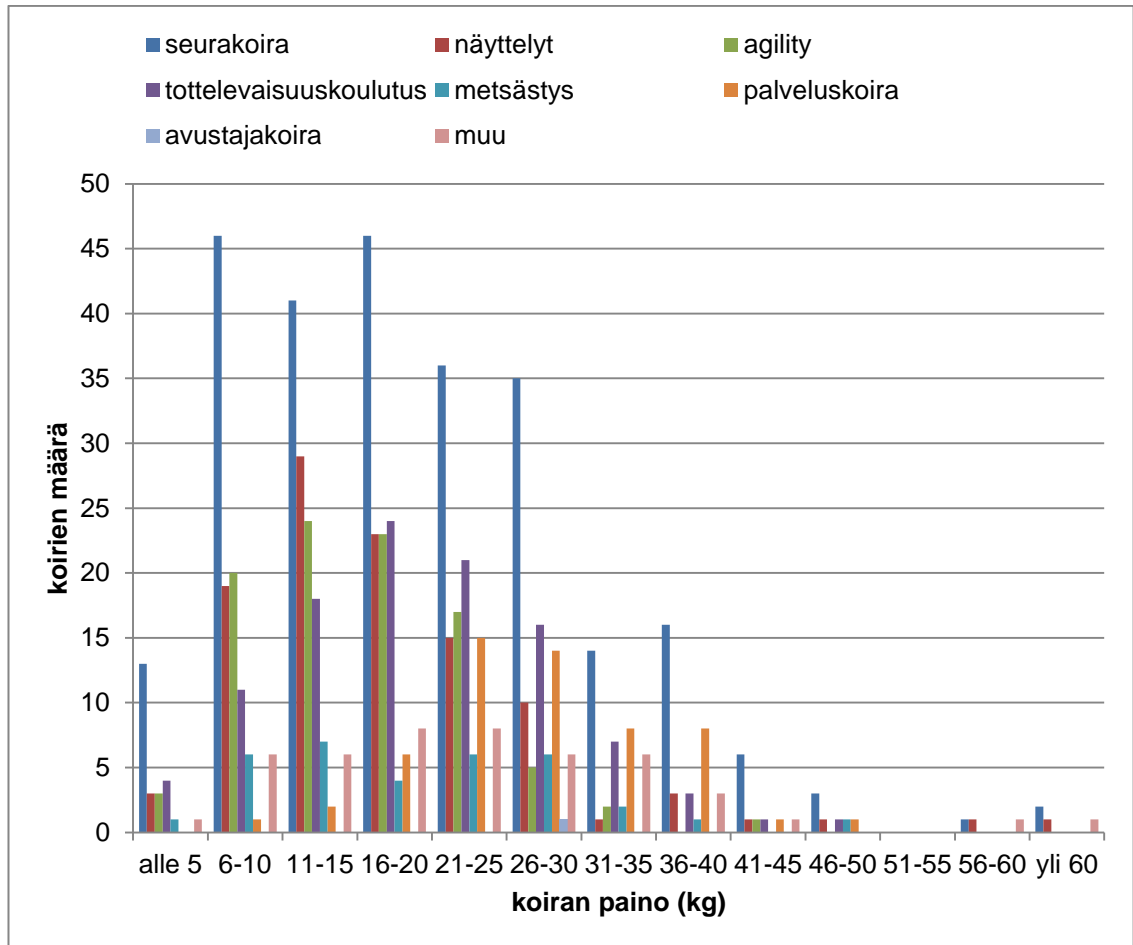
5.2 Kuluttajakyselyn koiraprofiilit

Koirien ikäjakauma oli alle vuoden ikäisestä 12-vuotiaaseen. Vastaajien koirat edustivat yhteensä 86 puhdasta rotua (92 %) sekä lisäksi sekarotuiset koirat (8 %). Suurimmat roturyhmät olivat bokserit ja hollanninpaimenkoirat, joita molempia koskien vastausprosentti oli 8. Suursnautsereita koski 6 % vastauksista ja staffordshirenbulteriireitä 5 %. Koirien painon jakauma on esitetty kuviossa 7.

Kuvio 7. Koirien painon jakauma vastausten perusteella. Vastauksia 346.

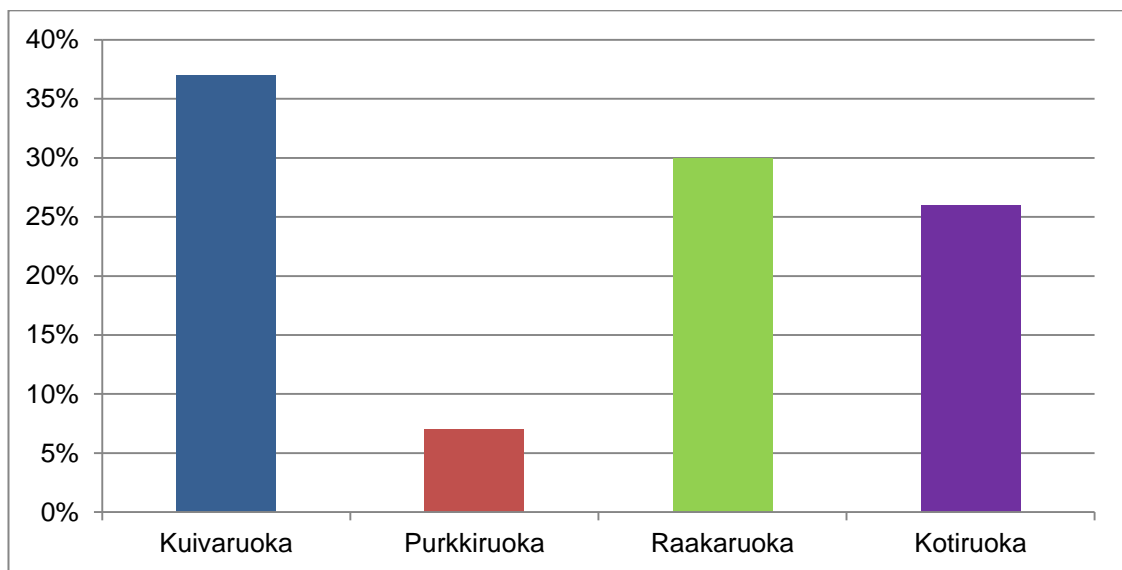
Koirien käyttötarkoituksia koiran painon mukaan on havainnollistettu kuviossa 8. Vastaajien koirat sijoittuivat pääosin välille 6-30 kg. Mikäli käyttötarkoituksia tarkastellaan harrastuksien perusteella ja jätetään seurakoira-valinta huomioimatta, suurimpana harrastuksena voidaan nähdä koiranäyttelyt, joissa käydään lähes kaikkien painoluokkien edustajien kanssa. Koira määritellään seurakoiraksi tasaisesti kaikissa ryhmissä. Roduittain tarkasteltuna harrastuskaaviossa voisi olla nähtävissä eroavaisuuksia, mutta rotujen suuren hajonnan ja pienen otannan vuoksi vertailu ei olisi luotettavaa. Näyttelyiden jälkeen suosituimpia ovat tottelevaisuuskoulutus ja agility. ”Muut” käyttötarkoitukset käsittivät paimennusta, jäljestystä, vesipelastusta ja valjakkoajoa.

Kuvio 8. Käyttötarkoituksen jakautuminen koiran painon mukaan.

5.3 Käytetyt koiranruuat ja niiden perustelut

Tutkimuksessa kartoitettiin, miten koiranomistajat koiraan ruokkivat ja millä perusteella ruoka valitaan. Vastauksien perusteella ruokintatottumukset ovat kuvion 9 mukaisia.

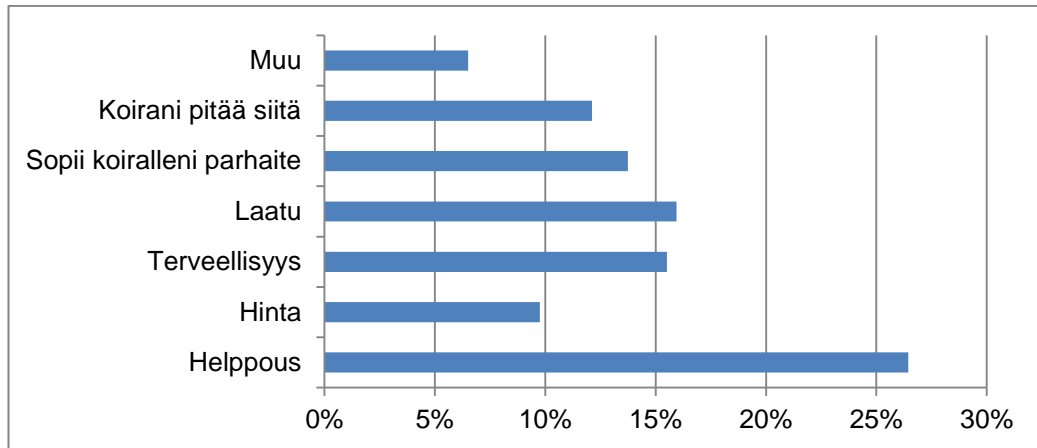

Kuvio 9. Käytetyt koiranruuat. Vastauksia 768.

Selkeästi käytetyin on kuivaruoka, jota käyttää lähes kaikki vastaajat. Suurin osa vastaajista käytti koirallaan useampaa kuin yhtä ruokaa.

Kuivaruoka

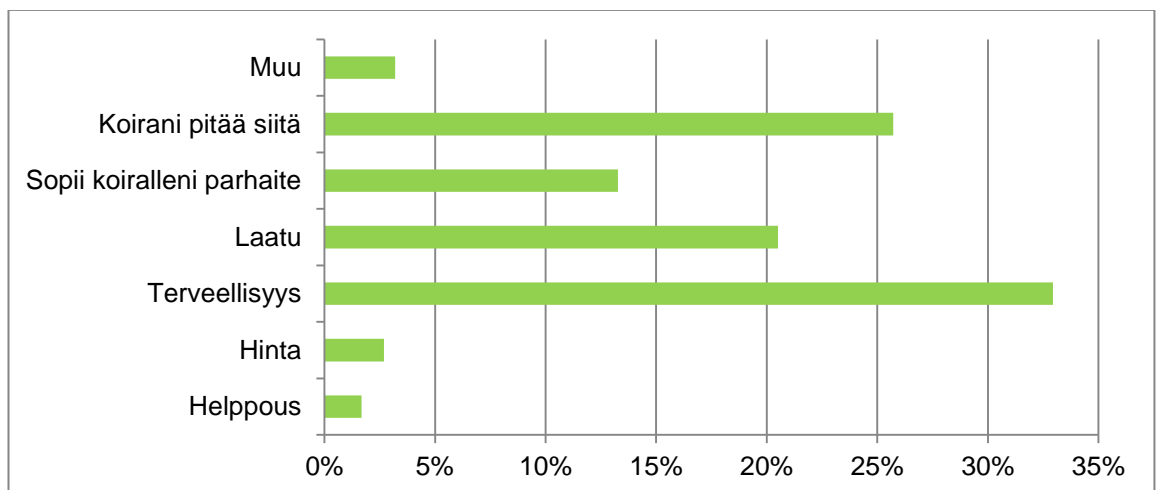
Kuivaruoka voi olla ainoa, pääasiallinen tai osa ruokintaa. Suurimmaksi syyksi kuivaruuan käyttämiseksi nousee *helpous*. Toisena on *laatu* ja kolmantena *terveellisyys* (kuvio 10). Pääsääntöisesti käytetty kuivaruoka hankitaan alan liikkeistä.

Kuvio 10. Syitä kuivaruuan käytölle. Vastauksia 677.

Raakaruoka

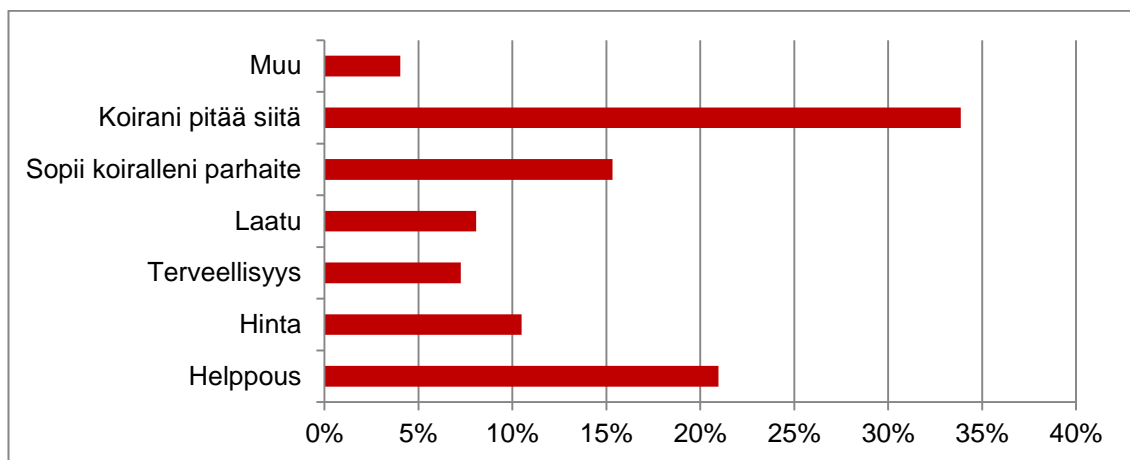
Suurimmaksi syyksi raakaruuan käytölle nousee ruuan *terveellisyys*. Toiseksi yleisin syy on *koirani pitää siitä* ja kolmantena syynä on *laatu*. Raakaruokinnassa *helppous* ja *hint*a eivät ole merkittäviä tekijöitä (kuvio 11). Käytetty raakaruoka on vastaajien mukaan suurimmaksi osaksi kotimaista.

Kuvio 11. Syitä raakaruuan käytölle. Vastauksia 595.

Purkkiruoka

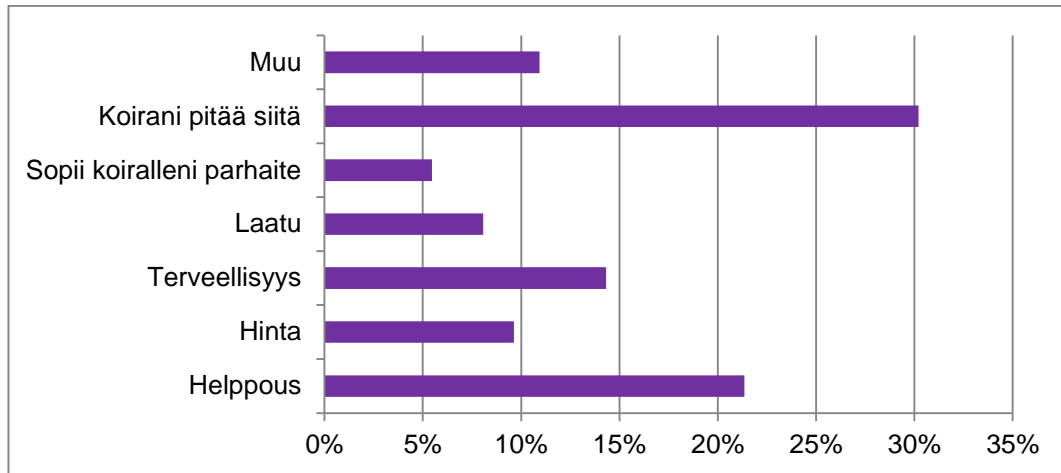
Purkkiruokaa käyttää vastaajista 16 %. Suurimmaksi syyksi purkkiruuan käytölle nousee *koirani pitää siitä*. Toisena on *helppous* ja kolmantena *sopii koiralleni parhaiten*. *Muut syyt ja terveellisyys* saavat vähiten vastauksia (kuvio 12). Vastaajista yksikään ei kuitenkaan käytä purkkiruokaa koiransa ainoana ruokavaihtoehtona. Purkkiruoka hankitaan suurimmaksi osaksi päivittäistavarakaupoista.

Kuvio 12. Syitä purkkiruuan käytölle. Vastauksia 124.

Kotiruoka

Selkeästi suurin syy kotiruuan käytölle on *koirani pitää siitä*. Toisena on *helppous* ja kolmantena *terveellisyys*. *Muista syistä* kotiruokaa syötetään ruokahävikin pienentämiseksi, jopa 76 % kotiruokaa koiralle syöttävistä kertoo ros kiin menevän ruuan vähenevän koiranruokinnan myötä (kuvio 13).

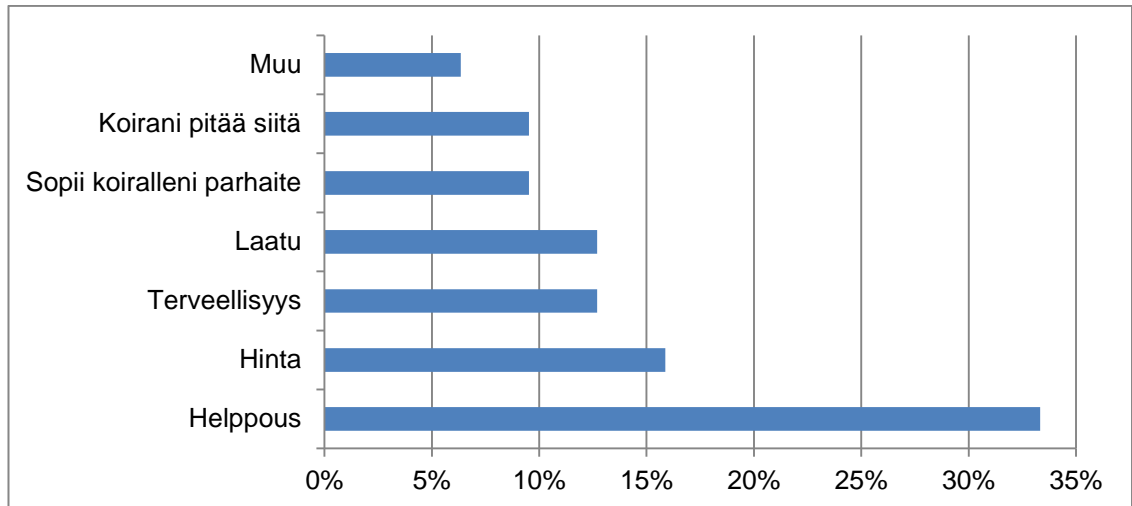
Kuvio 13. Syitä kotiruuuan käytölle. Vastauksia 384.

5.4 Erikoisruokavaliot vertailun pohjana

Tutkimuksessa yhtenä tavoitteena oli etsiä koiranruuan valintaan vaikuttavia tekijöitä koiranomistajan omista ruokavaliotottumuksista. Asiaa tutkittiin ensin yleisesti sen perusteella, onko omistaja ilmoittanut noudattavansa erityisruokavaliota ja jos oli, onko ruokavalio aatteellinen tai lääkinnällinen ja miten nämä vaikuttavat koiranruuan valintaan.

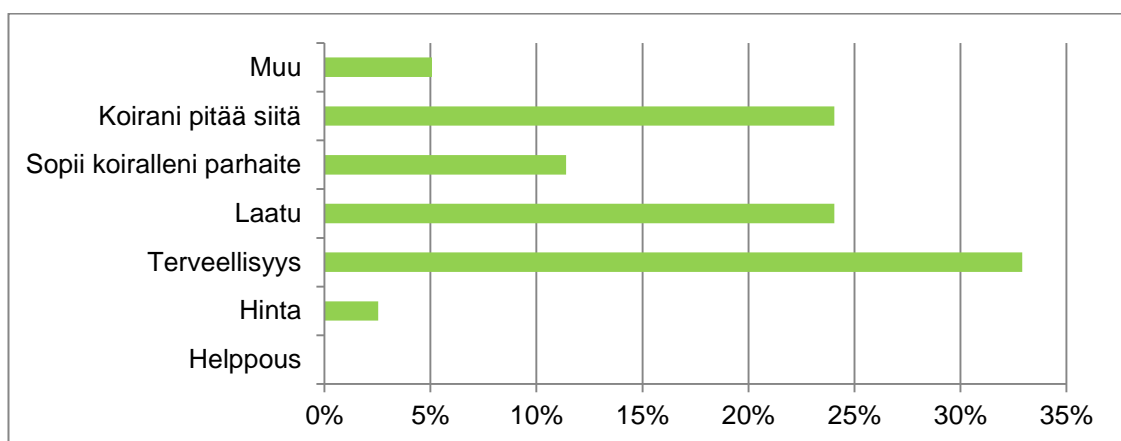
5.4.1 Omistajan aatteellinen erikoisruokavalio

Aatteellista erikoisruokavaliota sanoi käyttävänsä 9 % vastaajista, iältään 21–58 vuotta. Suurin ryhmä olivat 26–30-vuotiaat, joita oli 39 %. Ryhmän yleisin ruokavalio (42 %) oli lakto-ovovegetarismi eli ruokavalio sisältää maitotuotteita ja kananmunia mutta ei lihaa eikä kalaa. Omassa ruokavaliossaan luomutuotteita suosi 85 %, lähiruokaa 42 % ja kotimaista 61 % ryhmän vastaajista. Ryhmän jäsenten koirista 76 % söi kuivaruokaa. Suurin syy kuivaruuuan syöttämiselle tässä ryhmässä oli helppous (kuvio 14).

Kuvio 14. Kuivaruuan käytön syitä aatteellisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 63.

Raakaruokaa koiralleen syötti 79 % vastaajista. Raakaruuan syöttämisen suurimmaksi syyksi nousi terveellisyys, joka oli jokaisella vastaajalla yhtenä syynä. Muita painotettuja syitä olivat laatu ja se, että koira pitää ruuasta (kuvio 15). Raakaruuan syöttäjistä 67 % kertoi käyttämänsä ruuan olevan kotimaista, 3 % mainitsi käyttävänsä myös ulkomaalaista ruokaa. Vastaajista 15 % ei osannut sanoa käyttämiensä raakaruokien alkuperää.

Kuvio 15. Raakaruuan käytön syitä aatteellisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 79.

Kotiruokaa kertoi käyttävänsä 67 % ja purkkiruokaa 6 % ryhmän vastaajista.

Tässä ryhmässä vastaajista 48 % koiranruokavalintoihin vaikutti raaka-aineiden alkuperä, 27 % kotimaisuus ja 24 % vastaajista ekologisuus. Kysymykseen siitä, olisivatko vastaajat valmiita vaihtamaan koiranruokaa, mikäli tarjolla olisi nykyistä ekologisempi vaihtoehto, 48 % kertoi voivansa tehdä vaihdon. Suurimpia kannustimia vaihtamiseen olisivat ystävän (48 %) ja asiantuntijan (67 %) suositukset. Rohkeutta vaihtamiseen haettaisiin myös internetin keskustelupalstoilta (33 %).

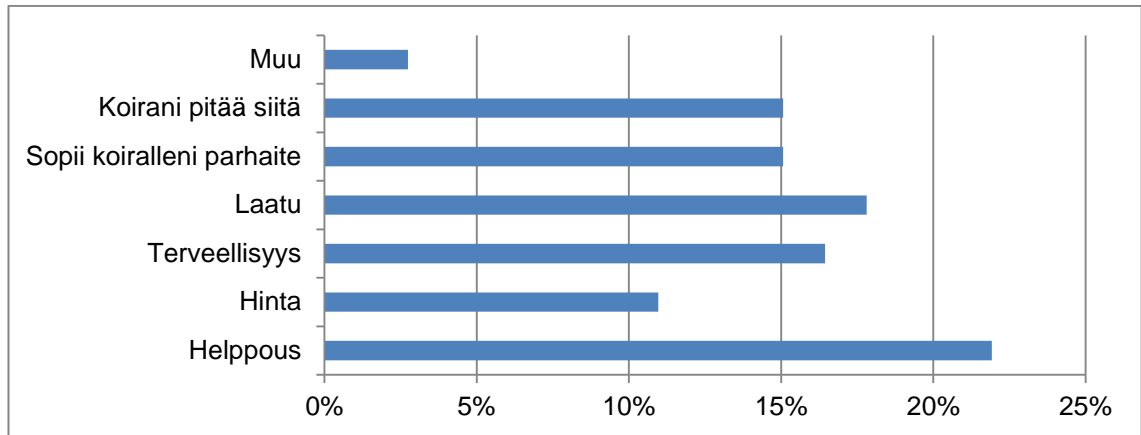
Kotimaiseen kuivaruokaan vastaajista olisi valmiita vaihtamaan 42 %. Lisäksi 39 % vaihtaisi kotimaiseen kuivaruokaan sillä ehdolla, että hinta-laatu-suhde olisi sopiva, raaka-aineet olisivat varmasti kotimaisia ja ruoka olisi muuten omalle lemmikille sopivaa.

Ympäristömerkit vaikuttavat vastaajista 58 %:n valintoihin ja he ovat myös sitä mieltä, että koiranruokiin tulisi liittää ympäristömerkintä. Näistä 47 % kertoo lisäksi koiranruokavalmistajan ympäristövastuullisuuden vaikuttavan valintoihin, vaikka kuitenkin vastaajista ainoastaan 9 % kertoo ottavansa selvää valmistajan ympäristövastuullisuudesta.

5.4.2 Omistajan lääkinällinen erikoisruokavalio

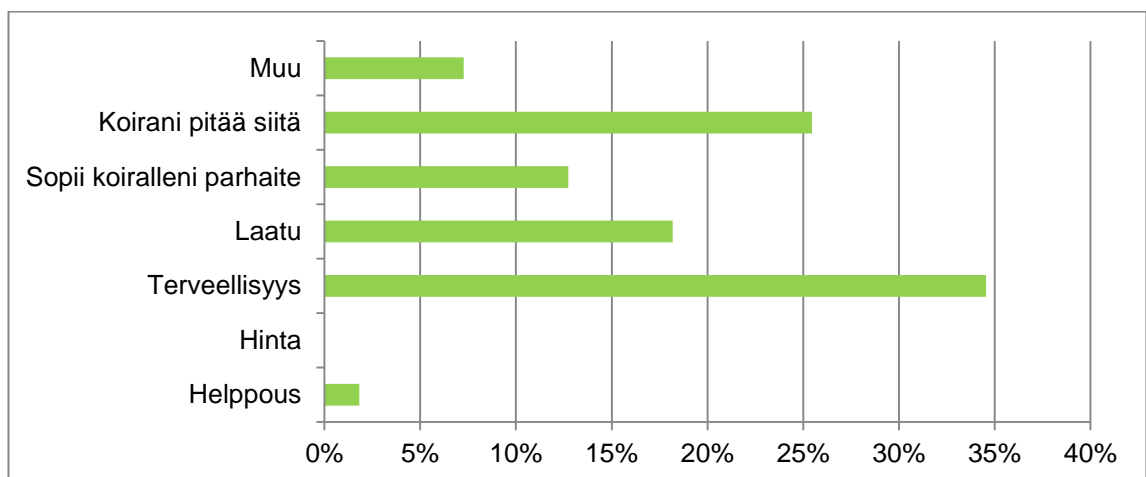
Lääkinällistä erikoisruokavaliota ilmoitti käyttävänsä 10 % vastaajista. Lääkinällinen erikoisruokavalio voidaan liittää vastausten perusteella melko suoraan *laktoositon/maidoton* -vaihtoehtoon; vastaajista 74 % kertoi ruokavalionsa olevan *laktoositon/maidoton*. Omassa ruokavaliossa tässä ryhmässä luomua suosi 26 %, lähiruokaa 37 % ja kotimaista peräti 89 % vastaajaa. Ryhmän vastaajista tuotetietoja usein luki 57 % ja joskus 40 %. Lisäaineita pyrki välttämään 51 %.

Ryhmän omistamista koirista 83 % sai ruuakseen kuivaruokaa ja myös tässä ryhmässä suurimpana syynä oli helppous, vaikka eri vaihtoehtojen väliset erot olivatkin pieniä (kuvio 16).

Kuvio 16. Kuivaruuan käytön syitä lääkinällisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 73.

Lääkinällisen erikoisruokavalion ryhmässä raakaruokaa sai 69 % koirista. Tässäkin ryhmässä painavin syy oli ruuan terveellisyys, laadun ja sen, että koira pitää ruuasta seuratessa perässä (kuvio 17). Raakaruokaa syöttävistä 83 % tiesi tuotteiden olevan kotimaisia, 17 % ollessa epävarma tuotteen alkuperästä. 4 % vastaajista kertoi käyttävänsä sekä koti- että ulkomaista raakaruokaa. Purkkiruokaa käytti 11 % ja kotiruokaa 54 % ryhmän vastaajista.

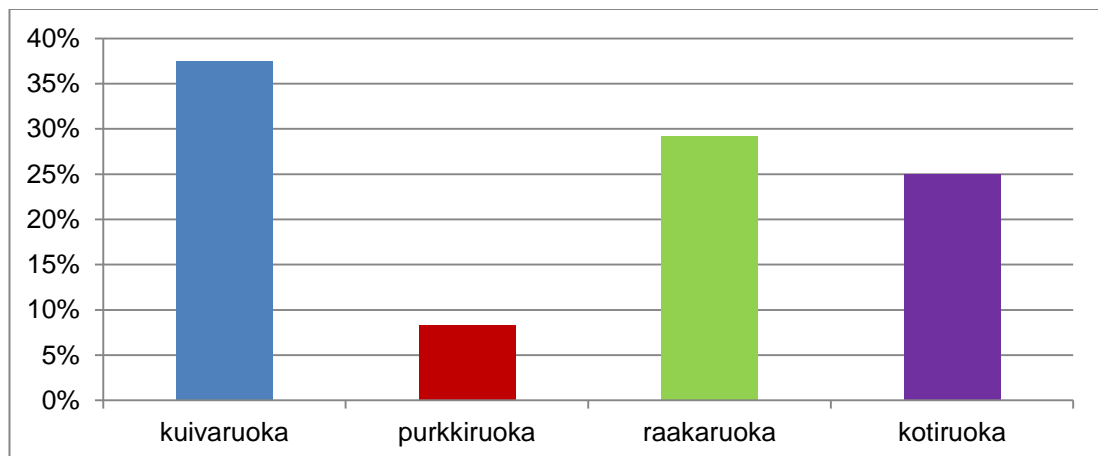
Kuvio 17. Raakaruuan käytön syitä lääkinällisen ruokavalion ryhmässä. Vastauksia 55.

Ryhmässä vastaajien valintoihin eniten vaikutti raaka-aineiden alkuperä (46 %) sekä kotimaisuus (40 %). Ekologisuuden perusteella koiranruokaa valitsisi vain 11 % vastaajista. Mikäli tarjolla olisi ekologisempi vaihtoehto koiranruualle, ryhmän vastaajista 37 % olisi valmiita vaihtamaan tuotetta. Vastaajista 14 % ei vaihtaisi ja 49 % oli epävarmoja kannastaan. Mikäli ruokaa kuitenkin lähdetäisiin vaihtamaan, tehtäisiin se pääosin asiantuntijan (71 %) tai ystävän (46 %) suosituksesta. Kotimaiseen ruokaan vastaajista voisi vaihtaa 49 % henkilöä. 37 % vastaajista vaihtaisi, mikäli hinta-laatu-suhde sekä sisältö olisivat kohdallaan. 14 % ei vaihtaisi kotimaiseen ruokaan.

Ympäristömerkit vaikuttavat ryhmässä 63 % tuotevalintoihin. Näistä 77 % on myös sitä mieltä, että koiranruokia tulisi ympäristömerkitä. 31 % vastaajista ilmoittaa, että koiranruokavalmistajan ympäristöjärjestelmät ja sertifikaatit vaikuttavat ostopäätöksiin, mutta vain 14 % kertoo ottavansa selvää valmistajan ympäristövastuullisuudesta.

5.4.3 Lakto-ovovegetaarinen ruokavalio

Lakto-ovovegetaarista ruokavaliota kertoo noudattavansa 6 % kyselyyn vastanneista. Heidän koiranruokavalintansa on esitelty kuviossa 18.

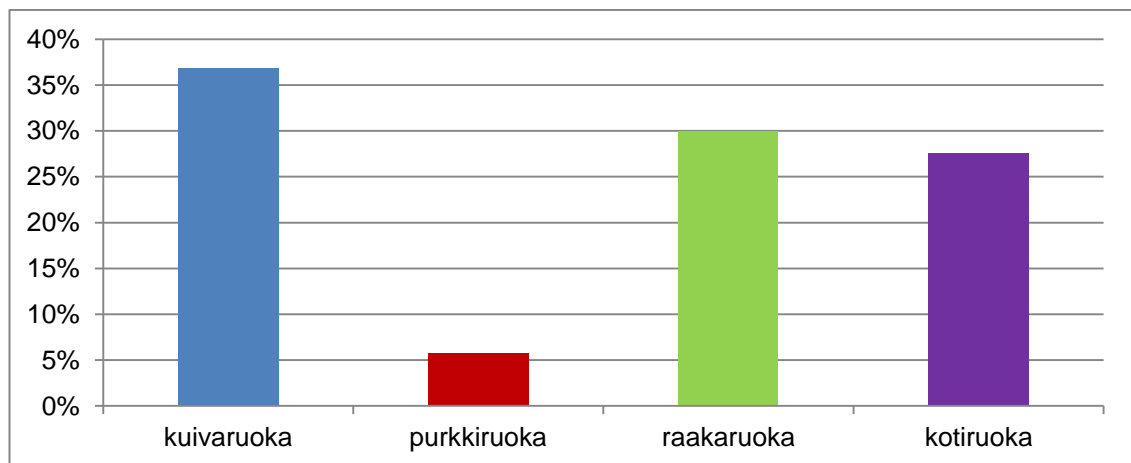
Kuvio 18. Lakto-ovovegetaarista ruokavaliota noudattavien koiranruokavalinnat. Vastauksia 48.

5.4.4 Vegetaarinen ruokavalio

Vegetaarista ruokavaliota noudattavien vastaukset poikkeavat keskitasosta, mutta vastaajien vähyyden vuoksi tuloksia ei voi yleistää. Vegetaarista ruokavaliota noudattavia vastaajia oli koko vastaajajoukossa vain 3 henkilöä. Tässä vastaajajoukossa purkkiruokaa ei käytetty lainkaan ja kuivaruokaakin alle keskitason. Sen sijaan raakaruuan käyttö oli yli keskitason, sillä kaikki vegetaarista ruokavaliota noudattavat ilmoittivat ruokkivansa koiraansa raakaruualla.

5.4.5 Laktoositon/maidoton ruokavalio

Laktoositon/maidoton ruokavalio-ryhmän vastaajien ruokintatavat ovat lähes identtiset koko vastaajajoukon keskiarvon kanssa. Vain kotiruuan käyttö on hieman suosittumpaa, kuin koko vastaajajoukossa (kuvio 19).

Kuvio 19. Laktoositonta/maidotonta ruokavaliota noudattavien koiranruokavalinnat. Vastauksia 87.

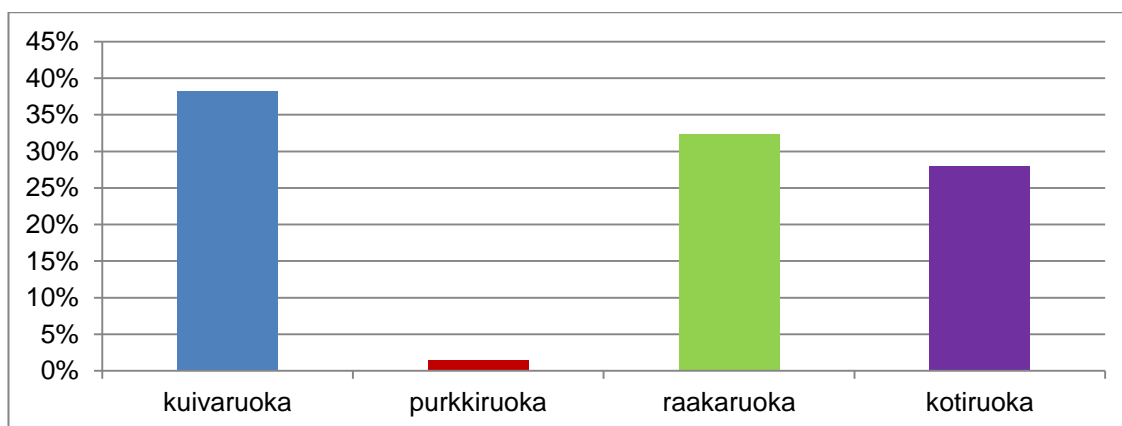
5.4.6 Gluteeniton ruokavalio

Myös gluteenittoman ruokavalion noudattajia oli vähän, vain viisi vastaajaa. Ryhmän vastaukset poikkesivat yleisestä selkeästi, sillä purkkiruokaa ja kotiruokaa ei käytetty lainkaan ja kuivaruokaakin vain 40 % vastaajista. Raakaruoka oli vegetaarisen ryhmän lailla suosituin, kaikki vastaajat ilmoittivat käyttävänsä koiranruokana raakaruokaa.

5.4.7 Muu erikoisruokavalio

Muihin erikoisruokavalintoihin kuuluivat erilaiset yhdistelmät siitä, käytetäänkö eläinkunnantuotteita lainkaan ja jos käytetään, niin mitä sekä erilaiset rajoitukset hiilihydraateille ja viljoille. Ruokavalioissa oli *semi-vegetaarinen, ei punaista lihaa, kasvis-kala-riista-luomuliha, vähähiilihydraattinen ja viljaton*.

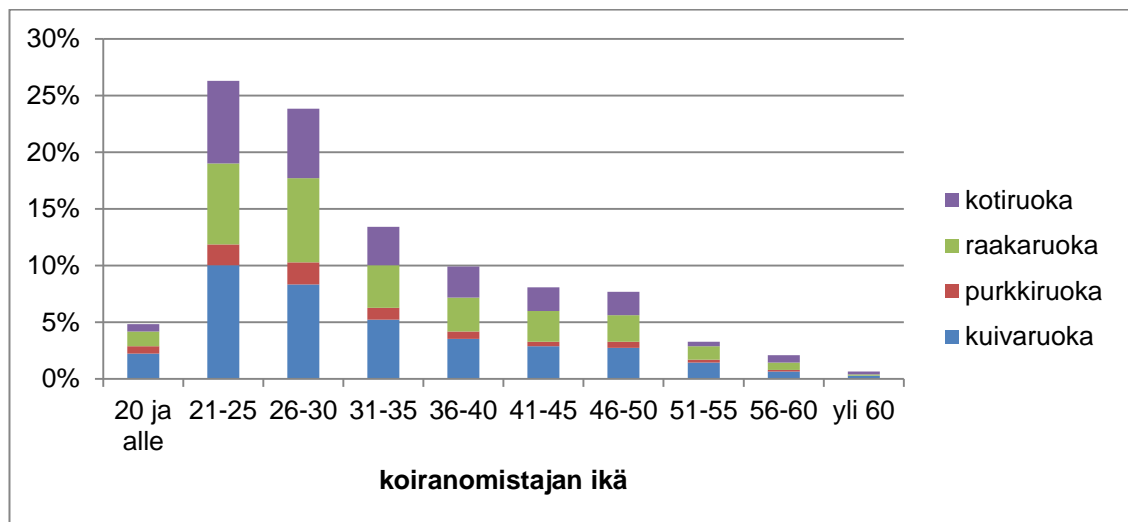
Tässä ryhmässä purkkiruuan käyttö oli vähäisempää kuin kaikkien vastaajien keskuudessa, raakaruuan käyttö suosituimpaa ja kuivaruuan ja kotiruuan käyttö lähes sama kuin kaikkien vastaajien keskuudessa (kuvio 20).

Kuvio 20. Muita erikoisruokavalioita noudattavien koiranruokavalinnat. Vastauksia 68.

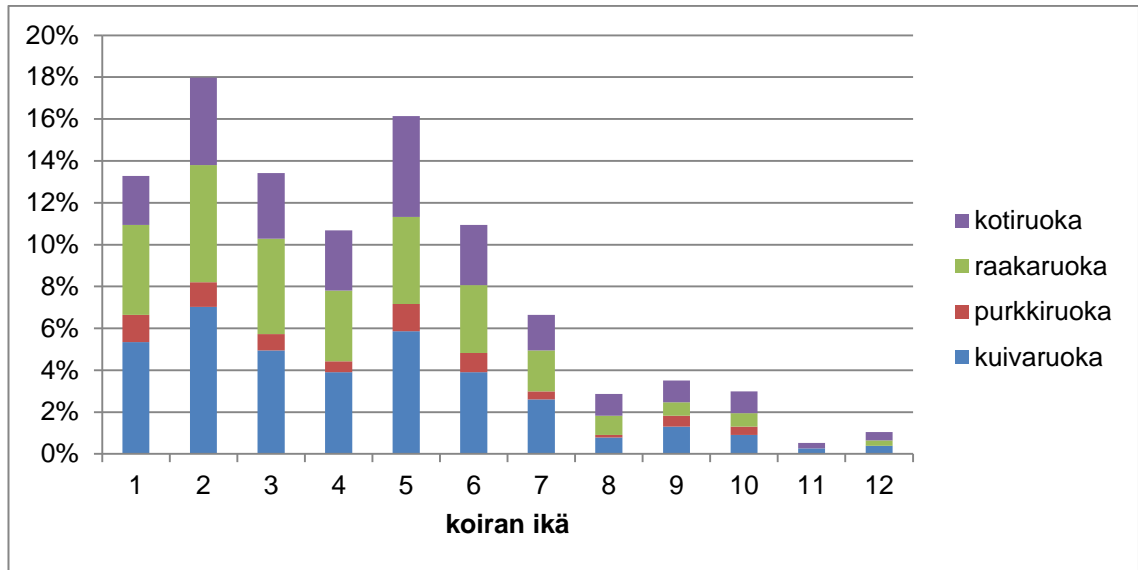
5.5 Ikä vertailun pohjana

Tarkasteltaessa käytettyjä ruokintatapoja omistajan iän perusteella voidaan huomata tulosten olevan hyvin tasaisia. Lähes kaikissa ikäryhmissä kuivaruoka on käytetyin ruokintavaihtoehto, vain 41–45-vuotiaiden joukossa kuivaruuan ja raakaruuan käyttö on keskenään samalla tasolla (kuvio 21).

Kuvio 21. Koirien ruokintatavat omistajien iän perusteella. Vastauksia 768.

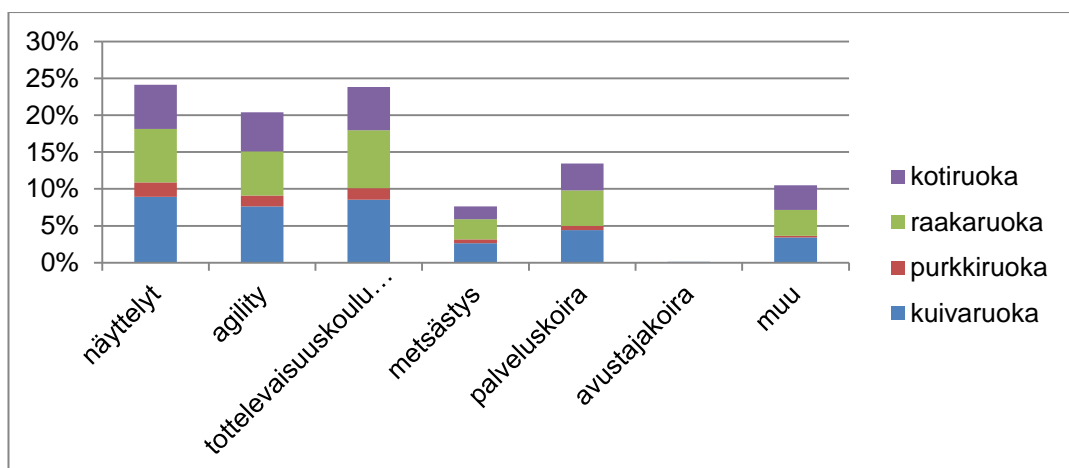
Tarkasteltaessa koirien ruokintatapoja koiran ikään perustuen vaihtelut ovat hyvin vähäisiä (kuvio 22). Kaikissa ikäryhmissä kuivaruoka on käytetyin, vaikkakin muutamassa ikäryhmässä kuivaruuan ja raakaruuan käyttöaste on prosentuaalisesti sama, 3-vuotiailla ja yli 8-vuotiailla koirilla. Näistä kuitenkin yli 8-vuotiaiden koirien vastausjoukko on niin pieni, että tulosta ei voida pitää luotettavana.

Kuvio 22. Koirien ruokintatavat koiran iän perusteella. Vastauksia 768.

5.6 Harrastukset vertailun pohjana

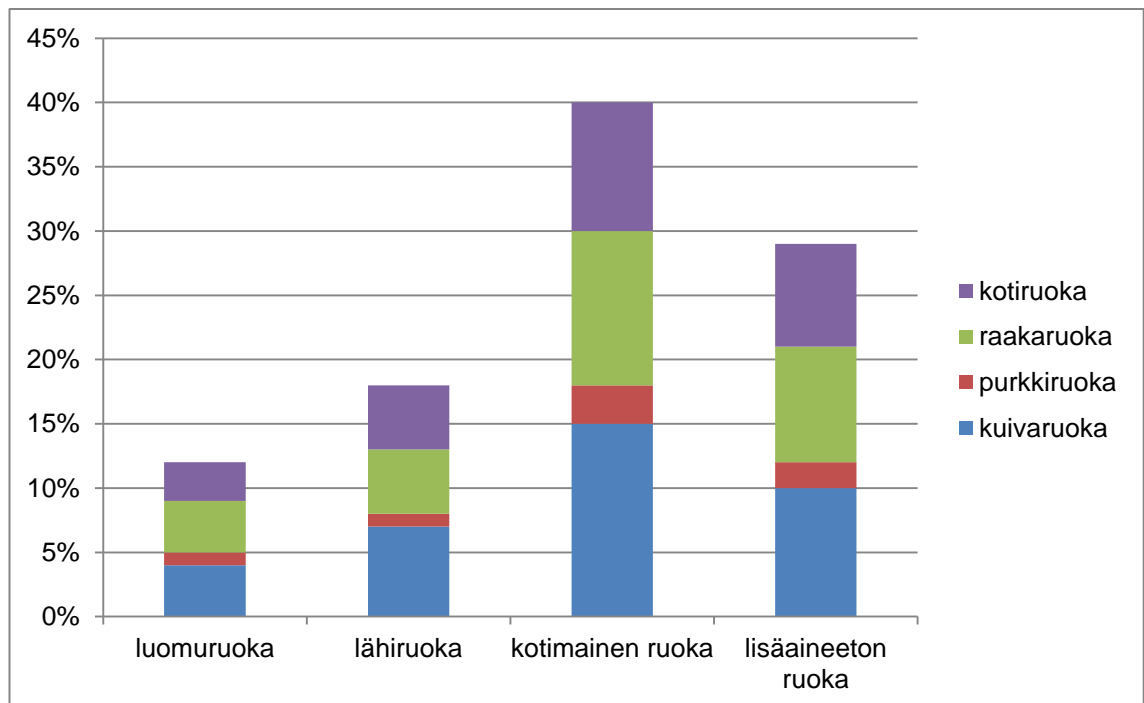
Kun tarkastellaan koirien ruokintatapoja harrastuksiin perustuen, erot ovat vähäiset. Kuivaruoka on lähes kaikissa harrastusryhmissä käytetyin, ainoastaan metsästys- ja palveluskoirilla raakaruokinta on suosituinta (kuvio 23). Lisäksi muut - ryhmässä käytetään tasaisesti sekä kuiva-, raaka- että kotiruokaa.

Kuvio 23. Koirien ruokintatavat harrastuksien perusteella. Vastauksia 1020.

5.7 Ekologiset tekijät vertailun pohjana

Ekologisilla tekijöillä tarkoitetaan tässä yhteydessä luomuruokaa, lähiruokaa ja kotimaista ruokaa sekä mahdollisimman lisääaineetonta ruokaa. Nämä eivät takaa tuotteen ekologisuutta, mutta esimerkiksi kuljetusmatkat lähi- ja kotimaisen ruuan kohdalla ovat todennäköisesti lyhyempiä, mikä säästää luontoa. Kuviossa 24 on nähtävissä, miten ekologiset tekijät painottavat eri ruokintatapoja suosivien vastauksia.

Kuvio 24. Ekologisten tekijöiden vaikutus käytettyyn ruokintatapaan. Vastauksia 1532.

Kotimaisuus on painotetuin kaikissa ryhmissä. Toiseksi eniten vaikuttaa ruokien lisääaineettomuus. Lähiruoka tulee kolmantena, luomu jää viimeiseksi.

5.8 Koiranruokavertailu

Vertailuun otettiin alan liikkeistä ostettavia ruokia edustamaan Royal Canin® Medium Adult, markettiruokia edustamaan valittiin Purina Friskies® Adult ja raakaruokaedustajaksi MUSHin® kana-mix. RC:n (Royal Canin®) ruuassa proteiinin päälähde on siipikarjanliha, Friskiesissa® naudanliha ja MUSHissa® broileri.

Koska tarkoituksena on tutkia, voiko kuluttaja tehdä vertailuja kaupanhyllällä, käytetään ainoastaan pakkauksista ja valmistajien nettisivuilta löytyviä tietoja. Kysyminen valmistajalta tai maahantuojalta voisi tuoda tarkempia vastauksia, mutta mikäli ostopäätös on tehtävä sillä hetkellä saatavien tietojen varassa, ei voitane luottaa valmistajan tai maahantuojan riittävän nopeaan vastaukseen. Nykyään varsin monella kuluttajalla on nettiseläamisen mahdollistava älypuhelin, joten valmistajan nettisivut voivat olla käytettävissä vertailua suoritettaessa. Vertailun yhteenveto on nähtävissä taulukossa 4.

5.8.1 Valmistusmaa ja raaka-aineiden alkuperä

RC® Medium Adult pakkaus kertoo, että tuote on valmistettu EU:ssa. Raaka-aineiden alkuperää ei kuitenkaan kerrota, eikä se selviä myöskään nettisivuilta. Tietona on, että raaka-ainetoimittajat valitaan ”tiukkojen kriteerien perusteella, raaka-aineiden laatu tutkitaan sekä ravintoarvojen että puhtauden kannalta, tuotannossa käytetään vain todistetusti tuoretta lihaa, joka on tarkastettu ja hyväksytty myös ihmisravinnoksi” sekä ”raaka-aineita ei ole geenimuunneltu”. Siipikarjanlihan lisäksi tuotteessa on (ilmoitetussa järjestyksessä) maissijauhoa, maissia, vehnäjäuhua, eläinrasvoja, vehnää, hydrolysoituja eläinvalkuaisia, kuivattua sikavalkuaista, juurikaskuitua, kalaöljyä, soijaöljyä, hiivoja, kivennäisaineita, hydrolysoitua hiivaa (mannaanioligosakkaridien lähde) ja kananmunajauhoa (Royal Canin).

Friskies®-pakkaus ei kerro Royal Caninia® enempää. Pakkauksen tuote- ja eränumeroita tutkimalla saa selville, että valmistusmaa on Ranska, sillä koodi

alkaa FR kirjaimilla. Nettisivuiltakaan ei kuitenkaan löydy tarkempaa tietoa raaka-aineiden alkuperästä. Friskies® sisältää viljaa, lihaa ja eläinperäisiä tuotteita (10 %, joka kosteutettuna vastaa 20 %, josta vähintään 14 % naudanlihaa), kasviproteiinituotteita, öljyä ja rasvoja, kasviperäisiä tuotteita, sokereita ja kivennäisiä (Purina-Friskies).

MUSH® kertoo pakkauksessa valmistuspaikan osoitteineen. Pakkauksen avainlippu kertoo tuotteen valmistetun Suomessa, mutta selvittääkseen raaka-aineiden alkuperän täytyy kääntyä internetin puoleen. Nettisivuilta selviää melko tarkasti käytettyjen raaka-aineiden alkuperä, lukuun ottamatta kasvien osalta mainittua kausittaista maahantuontia. Broilerinlihan lisäksi ateria sisältää rustoa, luuta, kivipiiraa ja sydäntä, jäävuorisalaattia, kurkkua ja pellavansiemenöljyä (MUSH).

Huomioitavaa on raaka-aineiden tuotanto ja kuljetusmatkat. Maissa, joissa viljelykausi on pidempi, tuotanto-olosuhteet ja siten tuotannon ympäristövaikutukset ovat erilaiset kuin lyhyemmän viljelykauden maissa. Näiden vertaileminen on kuitenkin kuluttajalle hankalaa, jollei jopa mahdotonta.

5.8.2 Valmistusprosessi

RC® ja Friskies® ovat molemmat kuivaruokia, joiden valmistamisen voisi tarkennetun tiedon puutteessa kuvitella mukailevan kuvan 2 valmistusprosessia. MUSH® kana-mix tehdään pakastepötköksi, joka jäädytetään jo valmistusvaiheessa.

Kuivaruokaprosessissa vaiheet ovat ainesten sekoittaminen, kuumennus, puristaminen, kuivaus, viilennys, mahdollinen kerrosruiskutus ja pakkaus. Raakaruokaprosessissa on esijauhatus, jauhatus, sekoitus, annostelu, pakastus ja pakkaus.

5.8.3 Pakkaukset

Havaintojen mukaan Royal Canin® ja Friskies® on molemmat pakattu alumiinikalvolla pinnoitettuun muoviin, MUSH® muoviin ja pakkaus on suljettu alumiininiitein. Royal Caninin® ja Friskiesin® pakkausmuovi on kutakuinkin yhtä pak-sua ja pakkauksen merkinnät on painettu pakkausmateriaaliin. Oletettavaa on, että pakkausmateriaali on samaa. Molempien valmistajien pakkaukset on ulko-puolelta värjätty kokonaan. MUSHin® tuotemerkinneät on painettu erilliselle lii-mapaperille, joka on kiinnitetty tuotteeseen. Etiketti peittää vain osan pakkauk-sesta.

Yhdenkään valmistajan pakkausmerkinnät eivätkä nettisivut kerro tarkemmin käytetyistä pakkaus- ja painomateriaaleista tarkasteltavissa tuotteissa, joten kuluttaja jää vertailussa oman arvailunsa varaan. Mikäli vertaillaan kuivaruo-ka-valmistajien 4 kg pakkauskokoja, niistä riittää työssä käytettyjen keskiarvojen mukaan ruokaa noin 12 vuorokaudeksi. MUSHin® pakkauskoko kana-mixissa on 500 g, jolloin pakkauksia 12 vuorokauden ruokia varten tarvitaan 18 kappa-letta. Arvioitaessa muovin määrä jää silti MUSHin® tuotteiden osalta vähäi-semmäksi, mutta käytetyt alumiininiitit lisäävät kuormitusta. Mikäli niiteissä käy-tetty alumiini on kierrätysmateriaalia, kuormitus laskee jonkin verran. Kuivaruo-kien kokonaan alumiinikalvolla pinnoitetuilla pakkauksilla on myös suuret ympä-ristövaikutukset. Toisaalta MUSHin® kana-ateriapakkauksessa ei ole ylimää-räistä pakkausmateriaalia, kun taas sekä Royal Caninin® että Friskiesin® pak-kauksissa jää niin sanotusti tyhjää tilaa.

Kierrätyksen osalta kaikki kolme pakkausta ovat muovimateriaalin vuoksi Suo-messa kierrätyskelvottomia ja kuuluvat energia- tai polttojakeeseen.

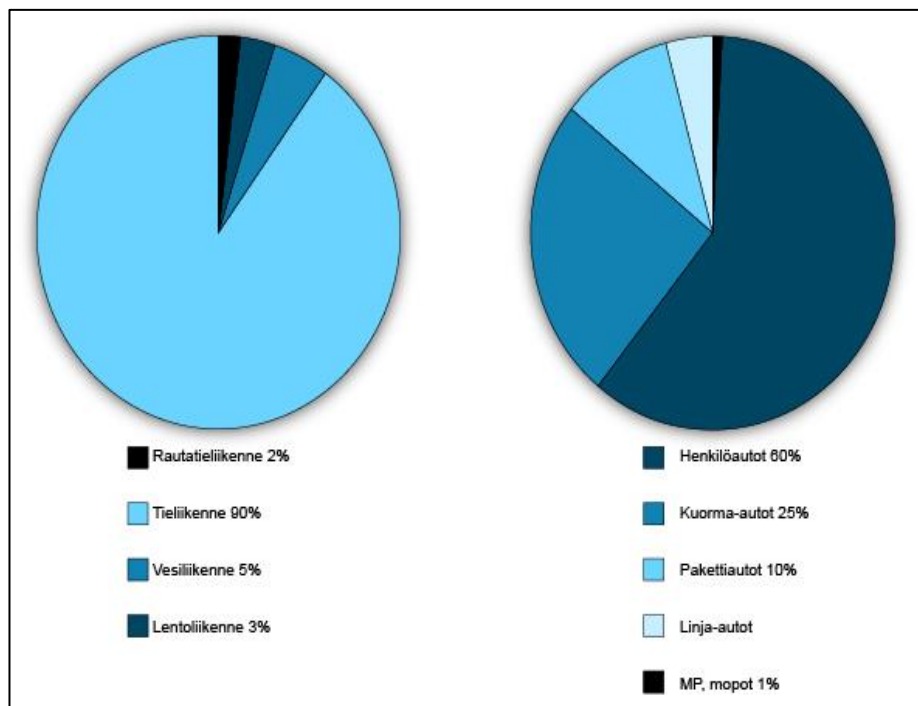
5.8.4 Varastointi

Kuivaruoikapakkaukset ohjeistavat säilytyksen kuivassa ja viileässä. Raaka-ruoka tulee säilyttää lämpötilassa -18 °C.. Säilytyksen energiakulutus nousee korkeimmaksi pakastetuotteilla, sillä lämpötila täytyy pitää vakaana jatkuvasti ja

kylmälaitteet ovat suuria energiankuluttajia. 100–200 litran pakastin kuluttaa arviolta 0,5–1,0 kWh/vrk ja yli 300 litran pakastin 1,2–1,5 kWh/vrk (Kodin energiaopas). 12 vuorokauden ruuat vievät arviolta saman verran tilaa, oli kyseessä sitten 4 kg:n kuivaruoka säkki tai 18 kana-ateriapötköä.

5.8.5 Kuljetukset

Kuljetusvertailusta tekee erityisen hankalaa se, ettei tarkkoja tietoja kuljetusten laadusta ja määrästä ole ostohetkellä saatavilla. Raaka-aineita saatetaan kuljettaa tuotantolaitoksille pitkienkin matkojen takaa erilaisilla kalustoilla ja vaihtelevilla kuormatäytöillä. Kuvassa 4 on esitetty eri kuljetusmuotojen osuudet liikenteen energijakaumasta. Selkeästi suurin osa energiasta kuluu tieliikenteessä ja siellä myös syntyvät suurimmat päästöt. Rautatieliikenne kuluttaa energiaa vähiten, mutta kuljetusten kannalta rautatieverkosto ei ole riittävän kattava. Vesiliikenne kuluttaisi vähemmän kuin tieliikenne, mutta mantereelta vesireiteille siirtyminenkin vaatii tieliikennekuljetuksia.

Kuva 3. Liikenteen energiankulutuksen jakauma. (Opetin)

Taulukko 4. Koiranruokavertailu

	Royal Canin Medium Adult			Purina (Fris kies) Adult			MUSH kana-mix		
	pakkaus	internet	muut lähteet	pakkaus	internet	muut lähteet	pakkaus	internet	muut lähteet
Sijainti	Valmistuskoodi FR	Tehaat Ranskassa	Tehaat Ranskassa	Valmistuskoodi FR	-	-	Osoite	Osoite	Osoite
Raaka-ainneiden alkuperä	-	-	-	-	-	-	Pääosin Suomi	Tuottajaestelyjä	-
Valmistus	Kuivaruoka	Kuivaruoka	Kuurnapuriste	Kuivaruoka	Kuivaruoka	Kuurnapuriste	Tuorepakaste	Tuorepakaste	Tuorepakaste
Pakkaus	-	-	Alumiinipinnoitettu muovi	-	-	Alumiinipinnoitettu muovi	-	-	Osa pakkauksista muovilaitua 04
Kuljetus	-	-	Maantie- ja laivakuljetukset	-	-	-	-	Maantiekuljetukset	Maantiekuljetukset
Varastointi	Kuivassa ja viileässä	Kuivassa ja viileässä	-	Kuivassa ja viileässä	Kuivassa ja viileässä	-	-18 Celciusastetta	-18 Celciusastetta	-
Hävitäminen	-	-	Polttokeelpoinen jäte	-	-	polttokeelpoinen jäte	-	-	polttokeelpoinen jäte

6 ARVIOINTI

Tutkimuksessa kysyttiin, mitä ruokintatapoja koiranomistajat koirillaan suosivat ja miksi, millaisia yhteneväisyyksiä voidaan nähdä koiranomistajien ja näiden omistamien koirien ruokavalioiden välillä, kun niitä tarkastellaan ekologisuuden näkökulmasta ja voidaanko tuotteista saada arkisessa ostotilanteessa riittävästi tietoa, jotta tuotteet voitaisiin asettaa ekologisuuden määrittelemään järjestykseen?

Koiranomistajien ja näiden omistamien koirien ruokavalioiden välisiä yhteyksiä tutkittiin tekemällä tutkimusaineistolla erilaisia yhteenvetoja ja koiranruokia vertailtiin tuotteen elinkaariajattelun mukaisesti. Ensimmäiseen tutkimusongelmaan koskien ruokavalioiden yhteneväisyyksiä voitiin vastata melko kattavasti työn laajuuden antamissa puitteissa. Koiranruokavertailussa jäätettiin tavoitteesta puutteellisen informaation vuoksi. Mikäli olisi toteutettu alun perin aiotut Materia Input per Service Unit (MIPS) laskut, olisi materiaalia kertynyt lähes toisen tutkimuksen verran. Nyt tehty pintapuolinen ”ostohetken vertailu” kuitenkin kuvastaa sitä tilannetta, jossa kuluttajan täytyy päätöksensä tehdä. Tutkimuksen validiteettia voidaan pitää luotettavana.

Kysymykset kaikille vastaajille olivat samat ja kaikki vastaaminen tapahtui internetissä. Vaikka vastaajajoukko tutkimusta toistettaessa olisi eri, voisi tulosten silti olettaa olevan yhteneviä, sillä ruokavaliotottumukset sekä omassa että lemmikin ruokavaliossa ovat yleensä hitaasti muuttuvia. Tutkimuksen otos, 351 vastaajaa, antoi hyvän pohjan päätelmille, jotka mukailivat aikaisempia tutkimuksia. Laajemmalla otoksella olisi ollut mahdollista saada vielä luotettavampia tietoja. Laajemmalla otoksella rotuhajonta olisi voinut tasoittua luoden mahdollisuuden vertailla ruokavaliota myös koiraroduista riippuen. Tutkimusta voidaan pitää reliabelina.

Jälkikäteen ajatellen kyselyssä olisi voinut tiedustella myös koiranomistajien asuinpaikkaa. Lisäksi listauksissa koiranruuan valintaan vaikuttavista asioista yhtenä vaihtoehtona olisi voinut olla myös ekologisuus.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloksia tutkiessa voi huomata, että koiranruokien ekologisuutta ei arvioida samalla tavoin kuin ruuan terveellisyyttä, laatua tai maistuvuutta. Toisaalta ekologisuus-vaihtoehto puuttui ”koiranruuan valintaan vaikuttaa” listauksista eikä voi varmaksi sanoa, moniko olisi valinnut kyseisen vaihtoehdon, jos se olisi ollut näkyvillä. Vastaajille oli tosin annettu myös vaihtoehto ”muu, mikä”, jolloin ekologisuuden pystyi halutessaan lisäämään vaikuttimeksi, mitä ei kuitenkaan tapahtunut.

Aikaisempia tutkimuksia mukaillen oman ruokavalionsa ekologisuuteen huomiota kiinnittävät vastaajat huomioivat ympäristövaikutuksia jonkin verran myös koiranruokavalinnoissaan. Mielenkiintoista oli huomata, että aatteellisen erikoisruokavalion ryhmässä lähes kaksi kolmasosaa vastaajista käytti kuivaruokaa suurimpana syynään käytön helppous. Koira pyrittiin ruokkimaan ennen kaikkea helpolla tavalla. Toisaalta selvittämättä jäi, miten tarkasti ryhmän vastaajat ovat kuivaruokansa valinneet. Pääosa käytetystä kuivaruokasta hankittiin vastausten perusteella eläintarvikeliikkeistä, mutta se ei ole tae tuotteen ekologisuudelle. Raakaruokaa käyttävistä kaksi mainitsi syyksi sen, että *haluaa tietää mitä koira syö*. Ympäristövaikutuksia ei nostettu esiin, mutta kotiruualla koiriaan ruokkivista enemmistö kertoi syyksi muun muassa ruokahävikin pienentämisen, jota voidaan pitää ekologisena ajatteluna.

Omistajien ruokavalioita tutkiessa selkeimmät erot keskiarvoihin oli vegetaarisen ruokavalion ja gluteenittoman ruokavalion edustajilla, jotka eivät käyttäneet koiriensa ruokinnassa lainkaan purkkiruokaa ja joiden kuivaruokankäyttö oli selkeästi alle keskitason. Heidän määränsä kaikista vastaajista oli kuitenkin niin pieni, että luotettavia johtopäätöksiä asiasta ei voida tehdä.

Luomu-, lähi- ja kotimaista ruokaa verratessa eniten kannatusta keräsi kotimainen ruoka. Valmistajien ei tarvitse välttämättä heti pyrkiä luomu- ja lähituotantoon houkutellakseen asiakkaita, riittää että kasvattaa tuotteiden kotimaisuusasetta. Koska kotimaisen ruuan tai muidenkaan vaihtoehtojen kannatuksen taust-

toja ei kysytty, syitä voi arvailla. Yhtenä vaihtoehtona on kyselyn avoimissa vastauksissa ilmi tullut halu tietää, mitä tuote sisältää ja mistä raaka-aineet ovat peräisin, sillä moni koiranomistaja halunnee välttää turhien kemikaalien syöttämisen koiralleen. EU:n sallima merkintä ”sallituista lisä- ja väriaineista” koiranruuissa ei anna laatu-tietoiselle kuluttajalle riittävästi tietoa.

Ei siis voida suoraan sanoa, että koiranomistajan omat ruokavaliotottumukset olisivat verrattavissa omistamansa koiran ruokintatottumuksiin. Siinä, missä valmisruuat koetaan jokseenkin vältettävänä omassa ruokavaliossa, olivat ne lähes kaikissa tutkimuksen yhteenvetotaulukoissa käytetyin tai ainakin toiseksi käytetyin ruokintavaihtoehto kuivaruuun muodossa.

Vastausten perusteella koiranruokiin kaivattaisiin selkeämpiä ohjeistuksia siitä, onko tuote tuotettu ympäristöystävällisesti ja mistä se on peräisin. Harva kuitenkaan tekee itse asian eteen paljoo, sillä valmistajien ympäristövastuullisuudesta ei juuri oteta selvää. Ruokavalinnoissa luotetaan ystävien ja asiantuntijoiden mielipiteisiin, jolloin varsinkin asiantuntijoilla on merkittävä mahdollisuus vaikuttaa kuluttajien valintoihin. Koska termiä *asiantuntija* ei työssä tarkennettu, se voi tarkoittaa vastaajien ajatuksissa hyvinkin laajaa joukkoa aina eläinlääkintähenkilöistä ruokavalmistajiin sekä alan kokeneina pidettyihin harrastajiin. Sen vuoksi tarkempi tutkimus rotukohtaisista ruokavalinnoista voisi tuoda esiin sen, onko rotujen välillä selkeitä eroja käytetyissä koiranruuissa. Tutkimuksen tulosten mukaan harrastusten välillä ei voida tehdä merkittäviä havaintoja ruokintavaihtoehtojen suhteen. Pieni poikkeus oli metsästyskoirien raakaruo-kinta, jonka voi-nee selittää koirien ruokkimisella saadulla saalilla.

Koiranruokavertailussa olisi aihetta kokonaan omaksi tutkimukseksi. Alkuperäisen suunnitelman MIPS-laskut olisivat olleet mielenkiintoisia ja erittäin tarpeellisia tutkittaessa koiranruokien ekologisuutta, mutta työn rajallisuus esti tämän. Vertailu suoritettiin yksinkertaisena taulukkona käyttäen niitä tietoja, joita todellisessa ostotilanteessa kuluttajalla on helposti saatavissa.

Kuivaruoka sisältää keskimäärin oikeassa suhteessa kaiken, mitä peruskoira ravinnoltaan tarvitsee. Ongelmana on kuitenkin jo mainitut lisäaineet sekä kui-

varuun korkea kasviperäisen aineen pitoisuus. Ekologisuuden kannalta ongelmallista on raaka-aineiden hankinta laajalta alueelta ja valmiin tuotteen kuljettaminen pitkiä matkoja maasta tai maanosasta toiseen.

Raakaruokinta on viime vuodet ollut rajussa nousussa, mutta moni kokee ongelmalliseksi ravintoaineiden saannin ja niiden oikean suhteen takaamisen. Kotimainen raakaruoka on kuitenkin helposti jäljitettävää ja kuljetusten osalta vähiten kuluttava vaihtoehto ja ruokintaohjeita ja -laskureita löytyy internetistä, alan oppaista sekä valmistajilta. Epäekologisuus tosin nousee pakasteiden varastoinnissa kylmälaitteiden suuren energiankulutuksen vuoksi.

Kotiruoka on perinteisesti aina ollut yleisesti käytetty koiran ruokintavaihtoehto. Ylijäävä ruoka ei ole kustannuksiltaan kovin korkea ja toisaalta ruokahävikki vähenee, kun tähteet syötetään koiralle. Ruuasta ja siihen käytetyistä raaka-aineista riippuu, miten ekologista kotiruuan syöttäminen koiralle on. Mikäli suositaan paljon ulkomaalaisia, erityisiä kasvuolosuhteita tai muuta ”ylimääräistä” vaativia tuotteita, nousee kotiruuankin ympäristörasitus nopeasti. Toisaalta ruoka ei kuitenkaan ole pelkästään koira varten hankittu, vaan koira saa sen ikään kuin jätteenä, jolloin poisjäävän hävittämisvaiheen myötä ympäristörasitus laskee.

Ostotilanteessa koiranomistaja ei välttämättä tule huomioineeksi tuotteen koko elinkaarta. Tuotteen pakkaukseen ja tuotemerkintöjen tekoon käytettyjen aineiden ympäristövaikutuksia harvemmin pohditaan. Eri ruokavaihtoehtojen vertailu on ongelmallista myös sen takia, että kuivaruuan valmistuksen kuumapuristevaiheen ja raakaruuan valmistuksen pakastusvaiheen vertaileminen keskenään on hyvin hankalaa, kun tarkkoja tietoja prosesseista ja käytetyistä laitteista ei ole.

Jatkotutkimuksille sekä koiranruuanvalinnan että koiranruokien ekologisuuden osalta on tarvetta. Kotimaisille, laadukkaille tuotteille on kysyntää, mutta miten saataisiin koiranomistajat pohtimaan ruokien ekologisuutta? Kun hinnaltaan sopiva ruoka sopii sitä syöväälle eläimelle ollen laadukasta, terveellistä ja maittavaa, voisi omistaja seuraavana kriteerinä pohtia tuotteen ympäristövaikutuksia.

Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, ellei koiranruokien osalta suoriteta perusteellisia vertailuja tuotteen koko elinkaaren ajalta. Avoimista vastauksista oli kuitenkin kannustavaa lukea monen vastaajan heränneen joko jo aikaisemmin tai viimeistään kyselyn myötä pohtimaan myös koiranruuan ympäristövaikutuksia, joten tulevaisuudessa kuluttajien ympäristökriteerit lemmikkiiruokatuotteille tulevat luultavasti nousemaan. Toivoa sopii, että koiranruokavalmistajat ovat valmiita vastaamaan kasvaviin vaatimuksiin ruokien ekologisuuden osalta.

LÄHTEET

Bergström, S. & Leppänen, A, 2007. Markkinoinnin maailma. 8. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Eukanuba. Viitattu 22.11.2013. <http://www.eukanuba.com/index>

FEDIAF 2011. Code of Good Labelling Practice for Pet Food. Viitattu 24.11.2013. <http://www.fediaf.org/self-regulation/labelling/>

Evira. Eläimet > Rehut > Tilastot ja raportit > Lemmikkieläinten ruokien valmistus 2013. http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/rehut/tilastot/lemmikkielainrehut_2012.pdf

GAIN. 2010. EU Feed and Pet Food Labeling Requirements. Viitattu 24.11.2013. http://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/EU%20Feed%20and%20Pet%20Food%20Labeling%20Requirements_Brussels%20USEU_EU-27_9-24-2010.pdf

HAMI. Milk works > Oppimateriaali > Mitä maito on? > Maidon muut ominaisuudet > Tiheys. Viitattu 18.11.2013. http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMI/Milkworks/Oppimateriaali/mita_maito_on/maidon_muut_ominaisuudet/tiheys

Jahti&Vahti. Yritys > Tuotekehitys. Viitattu 22.11.2013. <http://www.jahtivahti.fi/jahtivahti-yritys/tuotekehitys-jahtivahti/>

Jyrinki, H., Laaksonen, P, Leipämaa-Leskinen H. 2009. Lemmikinomistajat ruuan kuluttajina - tarkastelussa oman ja lemmikin ruuan kulutuksen erot ja yhtäläisyydet. Kulutustutkimus. Nyt 1/2009.

Kennelpakaste. Viitattu 22.11.2013. <http://www.kennelpakaste.fi/>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2010. Eko-ostaja > Kestävä kulutus > Elinkaariajattelu. Viitattu 13.11.2013. <http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/eko-ostaja/kestava-kulutus/elinkaariajattelu/>

Kodin energiaopas. Sähkölaitteiden kulutuksia. Viitattu 24.11.2013. <http://www.tts.fi/kodinenergiaopas/sahkolaitteidenkulutuksia.htm>

Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38

MTT Uutiset > 2013 > Kuluttajat kaipaavat enemmän tietoa ruoan ilmastovaikutuksista. Viitattu 23.11.2013.

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/ajankohtaista/Uutisarkisto/2013/Kuluttajat%20kaipaavat%20enemm%C3%A4n%20tietoa%20ruoan%20ilmastovaikutuksista>

Mainostajien liitto. 2011. Markkinoinnin ohjeet ja säännöt. Helsinki: Mainostajien liitto.

Moisander, J. 2004. Vihreä kulutus yhteiskunnallisena ilmiönä Suomessa. Teoksessa: Ympäristö ja liiketoiminta, 291-302. Helsinki: Gaudeamus.

MUSH. Kuinka tuotteemme valmistetaan. Viitattu 18.11.2013. <http://www.mushbarf.com/fi/koiranruokamme/tuotteidemme-valmistus>

Nissinen, A, Seppälä, J. 2008. Tuotteiden ilmastovaikutuksista kertovat merkit. Selvitys Vanhasen II hallituksen tulevaisuusselontekoa varten. 11/ 2008. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.

Niva, M., Heiskanen, E., Timonen, P. 1996. Ympäristöinformaatio kuluttajan päätöksenteossa. Julkaisuja 11. Kuluttajatutkimuskeskus.

Nuora, M. 2011. Luomuviljely ja maatalouden kestävyys. Espoo: Kurmakka - Organic Food Oy. Viitattu 13.11.2013. http://www.organic-finland.com/wp-fi/wp-content/uploads/2011/08/LuomuKestavamaatalous_netti.pdf

Opetin. Etusivu > Tulevaisuuden Suomi > Logistiikka liikuttaa yhteiskuntaa > Logistiikka ja ympäristö. Viitattu 26.11.2013. <http://www.opetin.fi/tulevaisuuden-suomi/logistiikka/logistiikka-ja-ympaeristoe.html>

PFI. How pet food is made. Viitattu 18.11.2013. <http://www.petfoodinstitute.org/?page=HowPetFoodisMade>

Petsie. Keskustelu > Koirat > Koiran ruoka > Kotimaiset koiranruuat. Viitattu 13.11.2013. <http://www.petsie.fi/forums/8614-kotimaiset-koiranruuat>

Purina-Friskies. Viitattu 22.11.2013. <http://www.purina-friskies.eu/koiranruoka/etusivu/>

Royal Canin. Viitattu 22.11.2013. <http://www.royalcanin.fi/>

Silvennoinen, K., ym. 2012. Ruokahävikki suomalaisessa ruokaketjussa – Foodspill 2010-2012-hankkeen loppuraportti. Jokioinen: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy. Viitattu 22.11.2013. <http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti41.pdf>

Suomalaisen työn liitto. www.avainlippu.fi > Liiton merkit. Viitattu 29.1.201

SKL. 2013. <http://www.kennelliitto.fi/Fl/kennelliitto/numeroina.htm>

SFS. Etusivu > Julkaisut ja palvelut > Tuotteet valokeilassa. Viitattu 23.11.2013. http://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/tuotteet_valokeilassa

Tike. Etusivu > Kasvintuotanto > Maatalousmaa. Viitattu 18.11.2013. <http://185.20.137.77/tilasto/35>

Tike. 2013. Pellolta pöytään. Helsinki: Suomen Yliopistopaino Oy. Viitattu 13.11.2013. http://www.maataloustilastot.fi/sites/default/files/pelloilta_poytaan_2011-2012_m.pdf

Turun seudun jätehuolto Oy. Lajittelu > Jätteiden ABC. Viitattu 23.11.2013. <http://www.tsj.fi/fi/lajittelu/jatteiden-abc/>

UNEP. Food Waste. Viitattu 22.11.2013. <http://www.unep.org/wed/quickfacts/>

USDA. Home > Trade with the EU > EU Import Rules > Pet food. Viitattu 24.11.2013. <http://www.usda-eu.org/trade-with-the-eu/eu-import-rules/pet-food/>

Valtion ympäristöhallinto. www.ymparisto.fi > Yritykset ja yhteisöt > Tuotteet ja hankinnat > Ympäristömerkit. Viitattu 29.1.2013

Liite 1. Kysely: Koiranomistajien kulutustottumukset

Kysely: Koiranomistajien kulutustottumukset

1. Ikä?
2. Sukupuoli?
 - a. Mies
 - b. Nainen
3. Noudatatko omassa ruokailussasi erikoisruokavaliota?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
4. Mikäli vastasit edelliseen kyllä, onko ruokavaliosi perustelu
 - a. Lääkinnällinen
 - b. Aatteellinen
 - c. Muu, mikä?
5. Onko noudattamasi ruokavalio
 - a. Laktovegetaarinen
 - b. Lakto-ovovegetaarinen
 - c. Vegetaarinen
 - d. Laktoositon / Maidoton
 - e. Gluteeniton
 - f. Muu, mikä?
6. Suositko ruokavaliiossasi jotain seuraavista
 - a. Luomuruoka
 - b. Lähiruoka
 - c. Kotimainen
7. Luetko tuotteiden tuotesisältöjä?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. Joskus
8. Pyritkö välttämään lisäaineita tuotevalinnoissasi?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En osaa sanoa
9. Koiran ikä (vuosina)
10. Koiran rotu
11. Koiran paino (kg)
12. Koiran käyttötarkoitus
 - a. Seurakoira
 - b. Näyttelyt
 - c. Agility
 - d. Tottelevaisuuskoulutus
 - e. Metsästys
 - f. Palveluskoira
 - g. Avustajakoira
 - h. Muu, mikä?
13. Syökö koirasi kuivaruokaa?
 - a. Kyllä
 - b. Ei

14. Valitse seuraavista vaihtoehdot, jotka parhaiten kuvastavat syitäsi käyttää kuivaruokaa
 - a. Helppous
 - b. Hinta
 - c. Terveellisyys
 - d. Laatu
 - e. Sopii koiralleni parhaiten
 - f. Koirani pitää siitä
 - g. Muu, mikä?
15. Onko käyttämäsi kuivaruoka
 - a. päivittäistavara-kauppamerkki (esim. Serti, Friskies, Luppa, HauHau)
 - b. Eläintarvikeliikkeiden merkki (esim. Royal Canin, Golden Eagle, Josera, Acana)
 - c. Muu, mikä?
16. Syökö koirasi purkkiruokaa?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
17. Valitse seuraavista vaihtoehdot, jotka parhaiten kuvastavat syitäsi käyttää purkkiruokaa
 - a. Helppous
 - b. Hinta
 - c. Terveellisyys
 - d. Laatu
 - e. Sopii koiralleni parhaiten
 - f. Koirani pitää siitä
 - g. Muu, mikä?
18. Onko käyttämäsi purkkiruoka
 - a. Päivittäiskauppata-va-merkki
 - b. Eläintarvikeliikemer-
kki
 - c. Joku muu, mikä?
19. Syökö koirasi raakaruokaa?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
20. Valitse seuraavista vaihtoehdot, jotka parhaiten kuvastavat syitäsi käyttää raakaruokaa
 - a. Helppous
 - b. Hinta
 - c. Terveellisyys
 - d. Laatu
 - e. Sopii koiralleni parhaiten
 - f. Koirani pitää siitä
 - g. Muu, mikä?
21. Onko käyttämäsi raakaruoka
 - a. Kotimaista
 - b. Ulkomaista
 - c. En osaa sanoa
22. Syökö koirasi kotiruokaa?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
23. Valitse seuraavista vaihtoehdot, jotka parhaiten kuvastavat syitäsi käyttää kotiruokaa
 - a. Helppous
 - b. Hinta

- c. Terveellisyys
 - d. Laatu
 - e. Sopii koiralleni parhaiten
 - f. Koirani pitää sitä
 - g. Muu, mikä?
24. Vähentääkö koiran ruokinta kotitalouden roskiin menevän ruuan määrää?
- a. Kyllä
 - b. Ei
25. Vaikuttaako jokin seuraavista koiranruoan valintaan?
- a. Raaka-aineiden alkuperä
 - b. Kotimaisuus
 - c. Ekologisuus
26. Mikäli tarjolla olisi nykyistä koiranruokavalintaasi ekologisempi vaihtoehto, olisitko valmis vaihtamaan ruokaa?
- a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En osaa sanoa
27. Mitkä seuraavista kannustaisivat vaihtamaan ekologisempaan vaihtoehtoon?
- a. Ystävän suositus
 - b. Asiantuntijan suositus
 - c. Lehtiartikkeli
 - d. Mainos
 - e. Valmistajan tiedote
 - f. Internetin keskustelupalstalla kerrotut positiiviset kokemukset
28. Mikäli tarjolla olisi kotimainen kuivaruoaka, olisitko kiinnostunut syöttämään sitä koirallesi?
- a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. Ehkä, jos
29. Vaikuttavatko ympäristömerkit tuotevalintoihisi?
- a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En osaa sanoa
30. Tulisiko koiranruokia ympäristömerkitä?
- a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En osaa sanoa
31. Otatko selvää koiranruokavalmistajan ympäristövastuullisuudesta?
- a. Kyllä
 - b. Ei
32. Vaikuttavatko koiranruokavalmistajan ympäristöjärjestelmät tai ympäristösertifikaatit tuotevalintoihisi?
- a. Kyllä
 - b. Ei
33. Vapaa sana